

FÖRSKOLLÄRARES SPRÅKUTVECKLANDE STRATEGIER

– UTIFRÅN ETT FLERSPRÅKIGT PERSPEKTIV

Grundnivå

Pedagogiskt arbete

Paulina Rauda Cruz
Lovisa Edlund

2024-FÖRSK-G012

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryrket för pedagogiskt verksamma.

Svensk titel: Förskollärares språkutvecklande strategier - Utifrån ett flerspråkigt perspektiv.

Engelsk titel: Preschool teachers language development strategies - From a multilingual perspective.

Utgivningsår: 2024.

Författare: Lovisa Edlund & Paulina Rauda Cruz.

Handledare: Adriana Velasquez.

Examinator: Richard Baldwin

Nyckelord: Flerspråkighet, Förskola, Förskollärare, Språkutveckling, Språkutvecklande, Strategier, Modersmål.

Sammanfattning

Syfte

Vår studie har som syfte att studera hur förskollärare beskriver språkutvecklande strategier i mötet med flerspråkiga barn. Vidare ligger fokus på vilka möjligheter och utmaningar förskollärare upplever i arbetet med flerspråkiga barns språkutveckling. Studien utgår ifrån den sociokulturella teorin och berör begrepp som *den proximala utvecklingszonen*, *scaffolding*, *internalisering* och *mediering*.

Metod

Vi har valt den kvalitativa metoden med semistrukturerade intervjuer. Vårt syfte med insamlingsmetoden var att ta reda på förskollärares detaljerade beskrivningar kring arbetet med flerspråkiga barns språkutveckling. Totalt deltog 6 förskollärare i vår studie.

Resultat

I vårt resultat framgick det att förskollärarna använder sig av flera olika språkutvecklande strategier. Förskollärarna ser det språkutvecklande arbetet med flerspråkiga barn som en möjlighet och en tillgång till förskolans verksamhet. Dessutom har vår studies resultat visat att den största utmaningen som förskollärarna framhäver är att de har begränsade kunskaper kring hur de kan arbeta språkutvecklande med flerspråkiga barn. Vidare belyser resultatet vikten av en kontinuerlig och god samverkan med vårdnadshavarna samt vilka möjligheter och utmaningar som finns. Förskollärarna beskriver att samverkan med hemmet ses som en möjlighet i arbetet med flerspråkiga barns språkutveckling. En utmaning som framkommer är att det kan ske missförstånd i kommunikation med flerspråkiga vårdnadshavare och därför använder sig förskollärarna av olika tillvägagångssätt. I vår studie har vi uppmärksammat att förskollärarna lyft betydelsefulla beståndsdelar som behövs för att flerspråkiga barn ska utvecklas i alla sina språk.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	5
2. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	6
3. CENTRALA BEGREPP	6
3.1 Flerspråkighet	6
3.2 Första språk, modersmål och andra språk.....	6
3.3 Majoritetsspråk och minoritetsspråk.....	7
3.4 Kodväxling.....	7
4. TIDIGARE FORSKNING	7
4.1 SPRÅKUTVECKLANDE STRATEGIER	7
4.1.1 Kommunikationsmetoder.....	8
4.1.2 Undervisningsstrategier	8
4.1.3 Språkutvecklande lärmiljöer	9
4.1.4 Högläsning och boksamtal.....	9
4.2 MÖJLIGHETER I ARBETET MED FLERSPRÅKIGA BARNES SPRÅKUTVECKLING. 10	
4.3 UTMANINGAR I ARBETET MED FLERSPRÅKIGA BARNES SPRÅKUTVECKLING ..	10
4.4 SAMVERKAN MELLAN FÖRSKOLAN OCH HEM	11
5. TEORETISKT PERSPEKTIV	12
5.1 Den sociokulturella teorin	12
6. METOD	13
6.1 Kvalitativ metod.....	13
6.2 Material och urval.....	14
6.3 Genomförande.....	15
6.4 Validitet och reliabilitet	15
6.5 Etiska ställningstagande	16
6.6 Analysmetod	17
7. RESULTAT	18
7.1 FÖRSKOLLÄRARENS ANVÄNDNING AV SPRÅKUTVECKLANDE STRATEGIER	18
7.1.1 Förskollärares förhållningssätt.....	18
7.1.2 Bildstöd och TAKK.....	20
7.1.3 Lärmiljöer.....	20
7.1.4 Pedagogiska verktyg	21
7.2 MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR I ARBETET MED FLERSPRÅKIGA BARNES SPRÅKUTVECKLING	23
7.3 SAMVERKAN MED HEMMET – MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR	27
8. DISKUSSION	29

8.1 RESULTATDISKUSSION	30
8.1.1 Språkutvecklande strategier	30
8.1.2 Möjligheter och utmaningar i arbete med flerspråkiga barns språkutveckling	32
8.1.3 Samverkan med hemmet	34
8.2 METODDISKUSSION	35
8.3 DIDAKTISKA KONSEKVENSER.....	37
8.3.1 Vidare forskning	38
9. Källförteckning	39
Bilaga 1.....	42
Bilaga 2.....	43
Bilaga 3.....	44

1. INLEDNING

Vi lever i ett mångkulturellt Sverige med en mångsidig syn på språk där människor med olika förutsättningar ständigt mötts. Förskolan är en social plats där olika möten sker som skapar en gemenskap, ger barn en möjlighet att interagera med varandra samt utveckla sina språkliga färdigheter. I förskolan behöver barns olika språk synliggöras och inkluderas. Förskollärare har därför en viktig roll i sammanhanget och ett huvudansvar i att stödja flerspråkiga barns språkutveckling. Kultti och Harju-Luukkainen (2017, s. 14) beskriver hur språkberikande undervisning och flerspråkighet bidrar till bra förutsättningar för att förskollärare ska kunna ta vara på barns språkkunskaper. Genom att tidigt införa flera språk i undervisningen kan barn känna tillhörighet, barnen kan lära sig av varandra och få en förståelse för varandras likheter och olikheter. Å andra sidan lyfter Ødegaard (2017, s. 61) att samhället behöver utveckla sin syn på olikheter och se flerspråkighet som en möjlighet i verksamheten. Samtidigt kan flerspråkighet bli en utmaning eftersom förskolan behöver skapa en verksamhet där alla olikheter integreras i det dagliga arbetet. Det bidrar till ett nära samarbete där samtliga olikheter möter och samspelar med varandra. Genom det skapas en balans som gynnar barns språkutveckling samt förskolans verksamhet.

Vidare framhäver läroplanen för förskolan (Skolverket 2018, s. 9) att barns modersmål och det svenska språket ska utvecklas genom att bedriva en jämlik undervisning mellan de olika språken. Modersmål ska ta lika mycket plats som det svenska språket för att gynna barns generella språkutveckling. Dels lyfter Sandell Ring (2021, s. 196) att förskolans uppdrag innebär att man på olika sätt ska försöka synliggöra barns modersmål i verksamheten och med hjälp av olika strategier ska man stärka flerspråkigheten i förskolan. Utifrån det skapas och erbjuds effektiva sammanhang som ökar barns språkkunskaper i alla deras språk. Genom pedagogers stöd får barnen tillgång till unika redskap som skjuter deras språkutveckling framåt. Utöver detta beskriver även Skolinspektionen (2017, s. 5) hur viktigt det är med rätt stöttning och att pedagoger använder sig av olika strategier för att alla barn ska kunna utveckla sina språk inom förskolans ramar. Dessutom behöver barnen ta till sig det svenska språket i förskolan eftersom de omringas av språket i dessa miljöer. Förskolepedagoger behöver således erbjuda stöd och strategier för flerspråkiga barn för att öka deras begreppsförståelse. På så sätt kan barnens språkutveckling stimuleras. Dock säger Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019 s. 12) att oberoende på förskollärares erfarenheter råder det okunskap gällande strategier för att stimulera flerspråkighet. Genom det blir flerspråkighet ett avgörande ämne att belysa och undersöka eftersom det behövs mer kunskaper i ämnet.

Med utgångspunkt i det vi beskrivit ovan kan det vara viktigt att forska vidare kring hur förskollärare kan stärka och bemöta flerspråkiga barns alla språk. Vi har valt att fördjupa oss i språkutvecklande strategier eftersom vi uppmärksammat att förskollärare har begränsade kunskaper kring hur man kan arbeta språkfrämjande. Flerspråkigheten i samhället ökar och därför upplever vi att förskolan har en betydande roll i att stödja barn som har varierade språkkunskaper och modersmål. Av denna anledning vill vi synliggöra förskollärares tillvägagångssätt i det språkutvecklande arbetet. Vi hoppas att vår studie bidrar till ökade kunskaper kring hur förskollärare kan skapa meningsfulla sammanhang för flerspråkiga barn.

2. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Studiens övergripande syfte är att studera hur förskollärare beskriver språkutvecklande strategier i mötet med flerspråkiga barn.

1. Vilka språkutvecklande strategier beskriver förskollärare att de använder sig av i arbetet med flerspråkiga barn?
2. Vilka möjligheter och utmaningar upplever förskollärare i arbetet med flerspråkiga barns språkutveckling?

3. CENTRALA BEGREPP

Det här kapitlet redogör för centrala begrepp. Kapitlets innehåll disponeras i form av fyra avsnitt. Det första avsnittet berör begreppet flerspråkighet. Det andra avsnittet tydliggör innebörden av begreppen första språk, modersmål och andra språk. Det tredje avsnittet behandlar begreppsparet majoritetsspråk och minoritetsspråk. Det fjärde avsnittet introducerar begreppet kodväxling.

3.1 Flerspråkighet

Sandell Ring (2021, s.194) definierar termen *flerspråkighet* i individer som använder minst två språk i kommunikationen med sin närmaste omgivning. Barn med flerspråkiga bakgrunder utgör en *heterogen grupp* som innebär att barn har olika kunskapsnivåer i alla sina språk samtidigt som de exponeras kontinuerligt för alla språken. Därmed blir det lättare att relatera till olika grader av flerspråkighet eftersom det kan vara svårt att avgöra hur pass flerspråkiga barn är eftersom de kan prata svenska flytande trots sina modersmål.

Flerspråkighet skiljs i två typer av tvåspråkighet. Den *simultana flerspråkigheten* sker när ett barn utsätts, möter och utvecklar två eller flera språk parallellt sedan födseln i återkommande sammanhang. *Successiv flerspråkighet* är när barn lär sig endast ett språk från födseln och i efterhand lär sig flera språk. Därmed sker en andraspråksinläring och språkutvecklingen hamnar i sin andra fas efter att den varit i förstaspråksinläringen (Sandell Ring 2021, ss. 195-196).

3.2 Första språk, modersmål och andra språk

Svensson (2009, s.190) benämner *första språk* och *modersmål* som det språk man lärt sig hemifrån. Språken använder man sig av i privata sammanhang. Det första språket är oftast kopplat till känslor, barndomsupplevelser och minnen. Barn kan dock ha ett eller flera första språk när föräldrarna har olika modersmål. Vidare lyfter Sandell Ring (2021, s.190) att modersmål grundas på språknormer, värderingar och mönster. Modersmål definieras i det språk som man lärt sig först, använder mest, behärskar bäst och det man själv anser är ens modersmål. *Andra språk* är det språk som barnet lär sig i förskolan eller i skolan. Det språket

pratas av majoriteten av befolkningen och används i undervisningen eftersom språket dominerar i samhället.

3.3 Majoritetsspråk och minoritetsspråk

Svensson (2009, s.190) lyfter att ett *majoritetsspråk* är det språk som alla behöver behärska för att klara sig i samhället. Språket talas av de flesta och undervisningen sker i majoritetsspråket som i vårt fall är svenska. Vidare skriver Svensson (2009, s. 201) att språk har olika status i Sverige där svenska anses ha hög status eftersom det är kommunikationsspråket i landet däremot har andra språk inte lika hög status.

Sandell Ring (2021, s. 190) beskriver att *minoritetsspråket* är det språk som inte talas av de flesta i ett samhälle men som barn talar hemma. Det ska inte förväxlas med begreppet de nationella minoritetsspråken som innebär en speciell ställning Sverige tagit och som förskolan behöver uppmärksamma utifrån läroplanens mål. Svensson (2009, s. 190) påstår att när det finns en minoritet av en befolkning som talar sitt språk i ett land där majoriteten talar ett annat språk måste det uppmärksammas. Språken nämns i olika nationella lagar som exempelvis i läroplanen och barnkonventionen. Genom det vill man skydda och uppmärksamma de traditionella minoritetsspråken.

3.4 Kodväxling

Kodväxling definieras i människor som blandar alla språken de behärskar eftersom vissa ord känns mer naturliga i något av språken. Det är en styrka att kunna kodväxla eftersom individen använder sig av alla sina språkliga kunskaper för att på så sätt kunna uttrycka sig fullt ut och kommunicera det de verkligen menar. Bättre språkförmåga genererar till mera kodväxling eftersom kodväxling är en handling som visar på goda språkliga kompetenser (Svensson 2009, s. 191). Kodväxling är en medveten språkanvändningsstrategi som är gynnsam för ett barns språkutveckling. Barn kan redan vid tidig ålder anpassa språket till den person som de talar med (Sandell Ring 2021, s. 227).

4. TIDIGARE FORSKNING

I kapitlet nedan kommer vi att redogöra vad tidigare forskning lyfter gällande arbetet med flerspråkiga barns språkutveckling i förskolan. Vi kommer att beskriva vad tidigare forskning visar på kring olika språkutvecklande strategier, vilka möjligheter och utmaningar det finns i arbetet med flerspråkiga barns språkutveckling samt samverkan med hemmet.

4.1 SPRÅKUTVECKLANDE STRATEGIER

Avsnitten nedan berör kommunikationsmetoder, undervisningsstrategier, språkutvecklande lärmiljöer samt högläsning och boksamtal.

4.1.1 Kommunikationsmetoder

Svensson (2012, s. 34) skriver att om barns kommunikation ska utvecklas positivt behöver förskollärare vara närvarande och stöttande i barns egna initiativ till kommunikation. Vidare upplyser Delblanc (2022, s. 24) att det är lärarens ansvar att stötta barns initiativ till all sorts kommunikation. Läraren ska uppmärksamma verbal och ickeverbal kommunikation genom att möta upp, tyda och besvara. Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, ss. 7-8) nämner att kommunikationen på andra språk är lika viktiga som kommunikationsförsöken på svenska. När pedagoger lyfter barns kommunikationsförsök i samtliga språk kan barngruppen gemensamt lära sig nya ord. Genom följande strategi stimuleras samt uppmärksammas barns alla språk. Kultti (2012, s. 130) poängterar i sin avhandling att pedagoger behöver tolka barns kommunikationssignaler genom aktivt lyssnade eftersom signalerna inte alltid är verbala. Genom att sätta ord på barnets signaler och handlingar samt uppmuntra det barnet vill förmedla kan pedagoger lättare förstå pågående situation.

I Skans (2011, s. 124) forskning använder sig pedagoger av tecken som stöd (TAKK)¹. Pedagogerna ser TAKK som inkluderande och det ger barnen flera sätt att kommunicera på samt är det ett verktyg som kan hjälpa barnen att bättre förstå det talade språket. Kultti (2012, s. 146) upplyser om att stödet i kommunikationen som en lärare ger är genom att instruera och demonstrera. Vilket betyder att man behöver ställa frågor om bilder som man visar upp för barn samtidigt som man förtydligar med fysiska föremål eller genom att visa med sin kropp.

4.1.2 Undervisningsstrategier

Norling (2019, ss. 5–10) nämner att förskollärare använder sig av de formella strategierna som definieras i de planerade aktiviteterna. Stunderna är inriktade mot något specifikt och är oftast vuxenstyrda. I förskolans undervisning ser förskollärarna samling, språk lekar eller estetiska uttryck som planerade aktiviteter. Formella strategier som kroppsspråk, mimik och gester ser förskollärarna som språkutvecklande eftersom det gynnar kommunikationen, begreppsutvecklingen, meningsbyggnaden och berättande. Det i sin tur bidrar till ett varierat språk och ökad ordförståelse. Vidare skriver Norling (2019, ss. 5–7) om de informella strategierna som förskollärarna använder sig av i sitt arbete. Strategierna utgår utifrån ett barnperspektiv och är oftast lustfyllda samt spontana.

Tillfällena ska vara utmanade för barnen och anpassade till deras egna förutsättningar i leken. Kultti (2012, s. 84) skriver att det är viktigt med delaktiga förskollärare som stöttar och observerar i barns lek eftersom de ser leken som den mest språkfrämjande stunden i förskolan. Genom att förskolläraren alltid är nära blir lärandet både socialt och kulturellt. Nilsson, Svensson och Basic (2023, ss. 5–6) lyfter att i leksammanhang utvecklar flerspråkiga barn sitt språk. När språket är begränsat kan barn använda sin kropp genom att bita, slå eller putta. I dessa situationer behöver förskollärarna hjälpa till i kommunikationen

¹ Specialpedagogiska skolmyndigheten (2023). Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation förkortas TAKK. Det innebär att man tecknar de viktigaste orden i meningarna samtidigt som man pratar.

genom att förklara vad som händer och ge barnen ord. Alla sammanhang i förskolan kan bidra till genuina samtal genom att förskollärare ställer frågor, använder längre meningar, namnger föremål och undvika att använda ett förenklat språk.

Nilsson, Svensson och Basic (2023, ss. 13-14) beskriver att det är viktigt att förskollärare använder sig av konkreta material och rekvisita för att utveckla sitt språk. Genom att använda sig av fysiska föremål eller bilder i olika undervisningssammanhang skapas unika tillfällen till samtal. Kultti (2012, ss. 91–93) beskriver att en bra strategi är att använda sig av sångsamling eftersom förskollärares handlingar bidrar till givande samtal. Under dessa tillfällen kombineras sång och musik med samtalen. Ehrlin (2012) nämner att en bra strategi att använda sig av är när förskollärare låter barn ägna sig åt språket genom rim, rörelser, ramsor och andra musikaliska lekar. Barnen ges möjligheter till kommunikation, lär sig om begrepp, uttal av ord som i sin tur ökar deras ordförråd. Med hjälp av bilder kan sångtexter illustreras och rörelser till sånger får en koppling till innehållet.

4.1.3 Språkutvecklande lärmiljöer

Norling (2019, ss. 3–4) belyser begreppet social språkmiljö som en avgörande faktor där språk, kroppsspråk, gester och sociala sammanhang grundas på förskolläraernas erfarenheter samt processer som startar redan vid de första sociala kommunikationsförsöken. Förskollärarna skapar språkmiljöer med varierande sammanhang där aktiviteter äger rum utifrån olika anpassningar. Delblanc (2022, s. 63) skriver att förskollärare behöver bygga upp en förskolemiljö där barns modersmål lyfts fram och synliggörs samt får ta plats genom en tillgänglig, personlig och inbjudande omgivning. Vilket i sin tur grundas på en struktur och en återkommande rutin. Svensson (2012, ss. 33–34) nämner att förskolans pedagoger ska erbjuda en miljö med bilder på väggarna, texter, böcker, sagor, digitala sagor, flanosagor samt sångpåsar för att förtydliga språkets innehåll.

4.1.4 Högläsning och boksamtal

Skans (2011, s. 33) nämner att det är betydelsefullt att förskollärare använder föremål och böcker med bilder vid sagoläsning eller vid dramaövningar för att ge barn större förståelse kring innehållet. Kultti (2012, ss. 158–161) lyfter att förskollärare använder sig av boksamtal med pekböcker som innehåller bilder. När barnet benämner ord i boken på sitt modersmål behöver pedagogen visa nyfikenhet och upprepa orden som barnet benämner på svenska genom gemensamt pekande. Nilsson, Svensson och Basic (2023, ss. 13–14) lyfter att förskollärare upplever att böcker och bilder skapar en visuell förståelse när barns språk är begränsat. Genom böcker kan förskollärare kommunicera med flerspråkiga barn och bidra till en förståelse kring bokens innehåll. Det i sin tur genererar till adekvata samtal och dialoger mellan barnen och förskollärarna.

Norling (2019, ss. 8–10) skriver att när förskollärare introducerar texter för barn skapas ett återberättande. Böcker ska alltid vara tillgängliga så att barn på egen hand ska kunna utforska böckernas bilder och på så sätt kunna sätta det i relation till verkligheten. Svensson (2012, ss.

33–34) beskriver att förskollärare behöver erbjuda inbjudande och språkutvecklande bokhörnor eller hallbibliotek. Mottagandet av barnen beror på om böckerna är synliga, nåbara, om det finns olika genre av böckerna, om det finns böcker på barnens modersmål och antal böcker som erbjuds. Ytterligare lyfter Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, ss. 9–10) tvillingböcker som innebär att det finns en bokversion på svenska och en likadan bok på ett annat språk. Det finns applikationer med ljudböcker eller bildböcker med en uppläsningfunktion som pedagoger använder sig av för att lyfta fram barns olika språk.

4.2 MÖJLIGHETER I ARBETET MED FLERSPRÅKIGA BARN SPRÅKUTVECKLING

Kultti (2012, s. 52) nämner att tvåspråkig undervisning kan bidra till att lättare förstå olika samband och gör barn till experter i deras olika språk. Barnen blir varandras språkliga resurser speciellt i leksituationer där de använder upprepning, kroppsspråk, gester och förklaringar. Dessutom skriver Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, s. 3) att olika språk ses som en resurs för verksamheten och det i sin tur blir en möjlighet för barngruppens generella språkutveckling. Vidare nämner Kultti (2012, s. 56) att flerspråkighet är en tillgång i verksamheten och för undervisningen. Barns språkkunskaper och möjligheten till att använda sina språk kan vara väldigt olika och det måste synliggöras noggrant i utbildningssammanhang. Nilsson, Svensson och Basic (2023, s. 13) påtalar att när förskollärare utgår ifrån rutiner och en dagsstruktur förväntas förskolläraren ta rollen som ledare. När förskollärarna och barnen växlar mellan olika situationer i förskolan har dem med sig tidigare erfarenheter som sammanflätas med nya erfarenheter vilket genererar till trygghet och att barnen känner igen sig.

Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, s. 11) lyfter att man ska använda sig av andra barn, vårdnadshavare eller andra flerspråkiga pedagoger i det språkstimulerande arbetet för att underlätta kommunikationen, förståelsen och gynna språkutvecklingen. Skans (2011, s. 129) visar i sin studie att pedagogers språkliga kompetenser har en stor betydelse i arbetet med flerspråkiga barns språkutveckling. Flerspråkiga pedagoger som behärskar barns språk har en avgörande roll i att stötta och utveckla barns modersmål och det svenska språket. Vidare skriver Skans (2011, ss. 117–119) att man kan stödja barns språk genom att pedagoger kan försöka lära sig ord på barnets modersmål. Svensson (2012, s. 34) nämner att förskollärare har en betydande roll i att uppmuntra barnen att uttrycka sig och få i gång samtalen på både barnens första språk och det svenska språket.

4.3 UTMANINGAR I ARBETET MED FLERSPRÅKIGA BARN SPRÅKUTVECKLING

Kultti (2012, ss. 45–46) nämner att forskningen har visat att förskollärare har tendensen att ha ett annat förhållningssätt mot barn med etnisk bakgrund och inte utifrån barns faktiska språkkunskaper. Språk har olika status där endast barn med vissa modersmål erbjuds stöttning av förskolläraren. Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, s. 3) skriver att en

utmaning som förskollärarna upplever är att man ska synliggöra alla barns språk på ett likvärdigt sätt där samtliga språk får ta lika mycket plats. Bland pedagoger kan det ofta ske missförstånd och dilemma kring vilka språk som ska användas samt vilka språk som får ta mest utrymme. Ytterligare nämner Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, ss. 7–8) att en utmaning som förskollärare upplever är när de inte behärskar barns olika språk. Det är dock omöjligt att kunna alla barns modersmål. Skans (2011, ss. 117–119) beskriver att de barn som inte har samma modersmål som pedagogerna behärskar får inte samma stöd. Dessutom lyfter Skans (2011, s. 89) ett dilemma i arbetet med flerspråkiga barn som kan uppstå när barn har en låg nivå i det svenska språket. Förskollärare behöver anpassa lärandet och undervisningen utifrån barns kunskapsnivå i samtliga språk.

Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, s. 13) menar på att förskollärare behöver stärkas i sin yrkesroll och sina kunskaper. Det behövs en kompetensutveckling kring strategier för att pedagogerna ska kunna arbeta systematiskt på ett tryggt och inkluderande sätt. Nilsson, Svensson och Basic (2023, s.11) konstaterar att förskollärarna visar sin yrkesskicklighet och kompetens genom att samspela med flerspråkiga barn. Förskollärarna behöver synliggöra utbildningssammanhang genom att skapa möjligheter för barn att lära sig ord. Det sker när barnen blir delaktiga i det dagliga umgänget. Dessutom menar Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, s. 2) att pedagoger har brister i tydliga verktyg, redskap och kunskaper i ämnet. Trots det läggs huvudansvaret på pedagogerna för att upprätthålla målen i styrdokumentet. Dock finns det inga konkreta riktlinjer på hur man ska gå till väga för att uppnå målen med flerspråkiga barns språkutveckling och kulturella identitet.

4.4 SAMVERKAN MELLAN FÖRSKOLAN OCH HEM

Skans (2011, s.62) framhäver om hur förskollärare upplever att vikten av trygghet är grunden till en god kontakt med vårdnadshavare. En bra samverkan sker när pedagoger gör vårdnadshavare delaktiga i förskolans verksamhet. Vidare skriver Skans (2011, s.66) att förskollärare känner att de behöver se över barns familjesituation genom att få kunskaper kring barnens intressen, erfarenheter och bakgrund. Genom det skapas en ömsesidig förståelse för varandras synsätt och bidrar till goda relationer mellan förskolan och hemmet. Ytterligare lyfter Skans (2011, ss.67–68) att pedagoger behöver använda sig av vårdnadshavarnas språkkunskaper genom att skriva ner olika ord på barns modersmål för att senare kunna använda dessa i förskolesammanhang. Dessutom upplever förskollärarna att goda relationer mellan vårdnadshavare och pedagoger genererar till bättre relationer mellan barn och pedagoger, det i sin tur ger en grund för barns språkutveckling.

Ehrlin (2012, s. 147) nämner att pedagoger bör uppmuntrar vårdnadshavare att tala sitt modersmål med sina barn hemma och arbetar aktivt för att barn på olika sätt ska få utveckla sin identitet som flerspråkiga. Vidare nämner Delblanc (2022, s. 27) att förskollärare bör kontinuerligt samarbeta med vårdnadshavare i flerspråkiga miljöer och det ger barn fler möjligheter till ett lyckat lärande. På så sätt skapas en inkluderande syn och genom det behöver pedagoger ha en nära relation med vårdnadshavare för att utgå utifrån barnets bästa som i sin tur skapar trygghet. Nära samverkan ökar kvalitén på förskolan kring språkliga och kulturella sammanhang.

Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, ss. 9-10) lyfter att samverkan med vårdnadshavare kan ske genom att ha ett hallbibliotek där vårdnadshavare erbjuds att låna hem böcker på antingen svenska eller sitt modersmål. En utmaning i följande tillvägagångssätt är att pedagoger antar att vårdnadshavare kan läsa på svenska. Skans (2011, s. 68) menar på att flerspråkiga pedagoger behöver läsa böcker på barns modersmål för att lyfta barnen i deras olika språk. Därför uppmuntras vårdnadshavare till att läsa böcker för sina barn på sina modersmål av förskollärarna. Det i sin tur bidrar till vårdnadshavarnas delaktighet i förskolan och är betydelsefullt för en god samverkan.

5. TEORETISKT PERSPEKTIV

Här presenteras studiens teoretiska ram som kommer att utgå från den sociokulturella teorin. I sammanställningen nedan presenteras några av teorins centrala begrepp som den proximala utvecklingszonen, scaffolding, internalisering och mediering.

5.1 Den sociokulturella teorin

I vår studie har vi valt att utgå ifrån den sociokulturella teorin formulerad av Lev S. Vygotskij. Denna studie visar på att samspelet, det sociala umgänget, språkets betydelse samt kompetenta förskollärare är avgörande faktorer för barns språkutveckling. Utifrån det ser vi liknade drag i den sociokulturella teorin. Vi kommer att använda oss av flera författare som berör Vygotskijs tankar och begrepp kopplade till teorin.

Den sociokulturella teorin utgår från hur man ser på människors utveckling och dess samband med det kulturella, sociala och historiska sammanhanget. Vidare anser teorin att barns språkutveckling har en nära relation till både det biologiska och det sociala. Tänkandets och språkets utveckling har ett nära samarbete. Det är dock språket som behöver ta mest utrymme för att tänkandet ska kunna utvecklas vidare. Språket blir ett verktyg för tänkandet för att på så sätt kunna samverka i vardagen eftersom alla människor tänker genom att använda sig av språket. Barn behöver andra i sin omgivning för att deras språkutveckling ska bli stimulerad. I början är barns språk bara kommunikativt och socialt eftersom det speglas i kulturen samt språket som barnet har i sin närmiljö (Svensson 2009, ss. 32–34). Barns språkliga erfarenheter påverkas av upplevelser och sammanhang genom den sociala och kulturella omgivningen. Hur och på vilket sätt man lär sig styrs av en inre mognad samt av den stöttning och stimulans som man får av sin omvärld. Den sociokulturella teorin hyllar språkets viktiga roll i att utveckla en avancerad språklig kunskap som utgör generalisering, kategorisering, abstraktion samt reflektion (Sandell Ring 2021, s. 50).

Den proximala utvecklings zonen innebär avståndet mellan det barnet kan av sig själv och det barnet klarar av med stöd från en kompetent vuxen. Med andra vuxnas och barns hjälp kan barnet förstå det de tidigare inte förstått som leder till att den kognitiva utvecklingen går framåt. Det behövs utmaningar för att det kognitiva ska bli stimulerat. Vidare syftar teorin till att det krävs utmanande undervisning för att barns intellektuella utveckling ska kunna utvecklas (Sandell Ring 2021, s. 50). Den proximala utvecklings zonen består av tre steg: det barnet inte kan, det barnet kan med stöd av andra och det barnet redan kan. Det behöver

finnas en balans mellan krav och utmaningar för att på så sätt stimulera nivåerna på barns förmågor. Utvecklingen sker när barnet får stöd i sitt lärande eftersom lärandet är det som driver utvecklingen vidare (Kultti 2012, s. 29).

Pihlgren (2017, s. 37) redogör att *scaffolding* är ett grundläggande redskap för att stimulera barns språkutveckling. Termen innebär att man skapar mentala stödkonstruktioner och ställningar som förtydligar strukturer eller olika språkliga sammanhang för barnet. Genom scaffolding utmanas barnet att utforska mer och genom det kan de nå sin proximala utvecklings zon. Kultti (2012, s.30) beskriver att när processen stöds av en vuxen som hjälper barnet att förstå det de inte kan på egen hand och efter ett tag kan barnet utföra samma sak men utan stöd av en annan människa.

Svensson (2009, s. 36) nämner att barn kan lösa problem i tanken genom ett eget inre språk som identifieras som *internalisering*. Barn behöver ta emot ny kunskap och omvandla den till sin kunskap. Barnet behöver tolka informationen och uppfatta det som talaren säger. Under hela processen behöver barnet bearbeta informationen aktivt för att en internalisering av kunskap ska kunna ske. När språkkunskaperna blir en del av barnet behöver inte språket längre uttrycks i ord utan barnet kan tänka genom språket. Barn lär sig tidigt kopplingen mellan ord och objekt eftersom ord ofta är sammankopplade med objektets egenskaper.

Pihlgren (2017, s. 32) upplyser att *mediering* sker när människor samspelar med hjälp av kulturella redskap för att kunna tolka sin omvärld. Mediering är en process som pågår löpande. I utbytet av olika sammanhang i barns lärande påverkas den språkliga kontexten. När barn blir säkrare på sitt språk behöver vuxna ständigt skapa situationer där språket blir deras verktyg för att kunna förstå och påverka sin omgivning. Barns kognitiva utveckling sker först när barn samspelar med andra individer. Vidare skriver Kultti (2012, s. 27) om mediering som ett kulturellt verktyg i tänkandets utveckling. Tanke och kulturell kontext har ett nära samarbete i processen. Språk benämns som det mest användbara redskapet för att bilda ett förhållande till föreställningar och värderingar som grundas i kulturer. Via gester och språkliga uttryck kan man förmedla det tanken utspelat i huvudet.

6. METOD

I det här kapitlet presenteras studiens metod och tillvägagångssätt. Kapitlet är disponerat i följande sex avsnitt: kvalitativ metod, material och urval, genomförande, validitet och reliabilitet samt etiska ställningstagande. Kapitlet avslutas med en analysmetod.

6.1 Kvalitativ metod

I den här studien tillämpades en kvalitativ metod och mer specifikt intervjuer som metod för datainsamling för att få syn på deltagarnas erfarenheter och upplevelser. Utifrån våra frågeställningar uppmärksammades att följande insamlingsmetod är ett betydelsefullt verktyg som gav oss en verklighetsbeskrivande bild där deltagarna själva fick chansen att uttrycka sig med sina egna ord. Christoffersen och Johannessen (2015, s. 15) framhäver att kvalitativa

metoder beskrivs som flexibla eftersom de är öppna för spontanitet och anpassningar i interaktionen mellan forskare och deltagarna. I det här kapitlet kommer vi att mer ingående presentera studiens kvalitativa ansats och hur den tillämpades.

Christoffersen och Johannessen (2015, ss. 84-85) nämner ostrukturerad intervju som informella med ett förbestämt tema och öppna frågor. Frågorna är flexibla och kan vara helt spontana. Strukturerade intervjuer innebär att samtliga frågor är förbestämda med givna fasta svarsalternativ och forskaren kryssar av de faktiska svaren. Vidare står det om semistrukturerade intervjuer som utgår ifrån öppna frågor eftersom det inte finns några förbestämda svarsalternativ. Genom det kan respondenterna formulera sina egna svar. Forskaren kan inte påverka svaren utan respondenternas svar grundas i hur de uppfattat frågorna. I vår studie genomförde vi semistrukturerade intervjuer. Våra intervjufrågor var förbestämda utifrån studiens frågeställningar och syfte samtidigt som vi gav utrymme till en flexibel konversation. Det bidrog till att respondenterna kunde uttrycka sig fritt.

Thornberg och Fejes (2020, s. 273) beskriver vikten av att först ge en bakgrund av studiens huvudämne för att sedan formulera konkreta forskningsfrågor att studera närmare. Utifrån det kan man välja en passande kvalitativ insamlingsmetod, som i vårt fall blev kvalitativa intervjuer. Christoffersen och Johannessen (2015, s. 16) beskriver att under intervjuer kan forskaren ge direkt respons på svaren och förklara intervjufrågorna om deltagarna inte skulle förstå. I en kvalitativ insamlingsmetod ställs öppna frågor och det ger deltagarna chansen att besvara med egna ord samt bidrar till ett mer detaljerat svar. Enligt Kihlström (2021, s. 47) anses intervjuer vara ett viktigt verktyg för att ta reda på hur människor tänker kring ett visst innehåll och få deras synvinkel på sin omvärld. Ytterligare beskriver Christoffersen och Johannessen (2015, s.83) att intervjuer oftast uppkommer i karaktären av en dialog och utgår inte bara från frågor och svar. Det skapar ett öppet samtal där man flexibelt kan anpassa samtalsförloppet. Karlsson (2021 s. 255) nämner en fördel med att använda sig av intervju som metod eftersom det bidrar till en ökad diskussion som gynnar resultatet.

6.2 Material och urval

Intervjuguiden sammanställdes under en noggrann process genom att intervjufrågorna placerades under varje frågeställning. På så sätt fick vi en tydligare överblick på vilka frågor som tillhörde vilken frågeställning. Våra intervjufrågor startade med 3 bakgrundsfrågor som berör förskollärarnas yrkesverksamma år, hur många barn de hade i sina barngrupper och hur många av dessa barn som var flerspråkiga. Bakgrundsfrågorna ställdes i intervjuerna i syfte att få en mjuk start och för att förskollärarna skulle bli mer bekväma. Eftersom bakgrundsfrågorna inte var relevanta utifrån vårt syfte valde vi att inte lägga fokus på det. När vi fått fram relevanta intervjufrågor skickades intervjuguiden ut till tre testpersoner för att genom det ta reda på om de förstod frågornas formulering och om de ansåg att frågorna var relevanta. Syftet med det var inte att testpersonerna skulle svara på frågorna utan endast ge sin åsikt kring frågornas innehåll och struktur.

Vi frågade totalt 12 förskollärare om de ville delta i vår studie, av dessa tackade 6 förskollärare nej av olika anledningar och på grund av det fick vi fortsätta fråga tills vi fann några som var intresserade. Slutligen intervjuades 6 förskollärare och var och en av oss intervjuade 3 förskollärare. I vår undersökning valdes endast förskollärare eftersom följande

yrkestitel har det yttersta pedagogiska ansvaret utifrån förskolans styrdokument. Fördelen med att välja endast förskollärare är att alla yrkesroller har olika kunskaper och det tänkte vi skulle generera till ett mer jämlikt resultat som sedan underlättade vår sammanställning. Christoffersen och Johannessen (2015, s. 56) skriver om det kriteriebaserade urvalet. Denna urvalsstrategi innebär att man väljer ut deltagare som uppnår specifika kriterier. Vårt första krav var att de deltagarna som vi valde ut behövde vara förskollärare. Vårt andra krav var att förskollärarna skulle vara från olika förskolor för att på så sätt få en bredare bild av fältet. Tre av de intervjuade förskollärarna arbetade på mångkulturella förskolor där majoriteten av barnen var flerspråkiga medan de andra tre förskollärarna arbetade i förskolor där det fanns enstaka flerspråkiga barn.

6.3 Genomförande

Genomförandet påbörjades genom att vi skickade ut mail till totalt fyra förskolors rektorer i vårt närområde och bad de delge oss förskollärares mailadresser. Vi informerade rektorn om vår studies syfte och presenterade oss. Därefter mailade vi till samtliga förskollärare där vi beskrev studiens syfte, vi frågade om de ville delta i vår studie samt förklarade att studien kommer att bestå av intervjuer som kommer att spelas in. I utskicket bifogades ett missivbrev (bilaga 1). När vi slutligen fick ihop 6 förskollärare fick deltagarna skriva under en samtyckesblankett (bilaga 2) för att ge sitt samtycke till att deras personuppgifter bara skulle användas i studien. Därefter fick deltagarna själva komma med förslag på tider när intervjuerna skulle genomföras och vi anpassade oss efter deras önskemål. Intervjuerna ägde rum i förskolornas verksamheter på en plats där ingen kunde störa. I rummet befann sig endast vi och deltagaren. Intervjuerna pågick mellan 20 - 40 minuter.

Vi uppmärksammade deltagarna om att de fick ta god tid på sig vid behov under intervjun och på så sätt fick förskollärarna utrymme för egen reflektion. Kihlström (2021, s. 52) belyser att det är betydelsefullt att ge deltagarna tid för att få tänka igenom sina svar eftersom tystnad är ofta något som vi människor har svårt att vänta ut. Under intervjun hade vi med oss en mobiltelefon som användes för att spela in en ljudinspelning samt ett anteckningsblock där vi skrev ner stödord. Löfgren (2022, s. 166) nämner att det är bra om man använder sig av inspelningsutrustning som tydligt visar intervjuens innehåll eftersom det sen blir ett avgörande hjälpmedel vid analysen. När man spelar in en intervju läggs fokus endast på intervjun.

6.4 Validitet och reliabilitet

Roos (2022, s. 116) nämner att *validitet* definieras i termen giltighet eller meningsfullhet. För att en studie ska vara trovärdig måste man tänka på det man gör för att syftet ska besvaras. Man måste tänka på att säkerställa att det man mäter är relevant och att man mäter det man faktiskt tänkt mäta. I vår kvalitativt inriktade studie, där mätningar inte är aktuella, har vi i stället strävat efter att höja studiens validitet genom att undersöka det vi avsåg att undersöka. Vi har därmed försökt höja studiens vetenskapliga kvalitet genom lämpligt val av metod och en noggrann hantering av datamaterial i syfte att besvara studiens problemformulering. Vidare nämner Thornberg och Fejes (2020, s. 275) att man behöver validitet i en forskning för att behålla studiens kvalitet. För att stärka giltigheten i vår studie gick vi igenom våra

intervjufrågor återkommande gånger för att verkligen få syn på att frågorna besvarade vårt syfte. För att höja studiens validitet valde vi kvalitativa intervjuer eftersom vi ansåg att insamlingsmetoden kunde ge oss möjligheter att på ett bättre sätt besvara studiens frågeställningar om hur förskollärare beskriver de språkutvecklande strategier som de använder i mötet med flerspråkiga barn.

Christoffersen och Johannessen (2015, s. 21) benämner begreppet *reliabilitet* som att all data i en forskning måste vara tillförlitlig och trovärdig. Vidare definieras termen i hur noggrann och exakt undersökningens innehåll är, vilken data som används och sättet som materialet samlas in på samt hur allt bearbetas. Vidare menar Kihlström (2021, s. 54) att intervjuvaren måste sammanställas och bearbetas. Genom att ta ut citat från intervjuerna styrker man ens egna beskrivning av vad deltagarna sagt vilket ökar trovärdigheten i studien. För att öka reliabiliteten i vår studie valde vi att spela in våra intervjuer som ljudfiler. Genom det kunde vi gå tillbaka och lyssna om och om igen för att säkerställa att vi inte missat någon viktig information. Efter det bearbetade vi all insamlad datamaterial genom en noggrann transkribering för att uppmärksamma vad som var relevant utifrån studiens syfte vilket ökade trovärdigheten i vår undersökning. Dessutom har vi tematiserat och färgkodat i flera olika steg samt reflekterat återkommande gånger kring innehållet. På ett noggrant och systematiskt sätt har vi bearbetat vår text genom en ständig diskussion mellan varandra under hela processen för att säkerställa att vi bibehåller en vetenskaplig kvalitet.

6.5 Etiska ställningstagande

I vår kvalitativa studie har vi utgått från Vetenskapsrådet (2017) som berör de forskningsetiska grundprinciperna utifrån en god forskningssed. Björkdahl Ordell (2021, ss.26-27) skriver om de fyra forskningskraven som varje forskare behöver ta hänsyn till i forskningsprocessen. Grundprincipen benämns som individskyddskravet som grundas i de fyra forskningskraven och som finns till för att skydda individen. Samtliga deltagare i en forskningsstudie behöver informeras om de etiska grundprinciperna innan studien påbörjas.

Christoffersen och Johannessen (2015, s. 47) beskriver grundprinciperna enligt följande. *Informationskravet* handlar om att delge deltagarna informationen kring studiens syfte och innehåll. *Samtyckeskravet* menas med att alla deltagare behöver ge sitt samtycke för att delta i studien. De har rätt att avbryta sitt deltagande när de vill under tiden forskningen pågår. *Konfidentialitetskravet* innebär att alla uppgifter som studien innehåller ska skyddas från att ingen obehörig ska kunna ta del av informationen eller kunna identifiera deltagarnas identitet. *Nyttjandekravet* beskriver att all information och allt innehåll i undersökningen får endast nyttjas i forskningssyfte.

I vår studie skickade vi ut ett informationsbrev via mail till samtliga förskollärare. I samma mail informerade vi förskollärarna kring studiens syfte, vald insamlingsmetod samt en förfrågan om förskollärarna ville delta. På så sätt utgick vi ifrån informationskravet och såg till att utskicket var tydligt. Därefter delade vi ut en samtyckesblankett till samtliga deltagare innan intervjuerna påbörjades som de fick skriva på. Genom en underskrift gav deltagarna sitt samtycke till sitt deltagande i studien. Vidare informerade vi om att deltagarna fick avbryta sin medverkan i vår studie när de ville under forskningsprocessen. Det gjorde att vi uppfyllde samtyckeskravet. Allt material från studien skyddades från att obehöriga skulle ta del utav det

insamlade materialet. Dessutom använde vi oss av fiktiva namn vid resultatsammanställningen för att skydda deltagarnas identitet. Förskolorna avidentifierades och deltagarna försäkrades om total anonymitet. Utifrån det kunde vi säkerställa att vi uppfyllt konfidentialitetskravet. Dessutom informerades deltagarna om att allt material kommer endast att nyttjas i forskningens syfte. Genom det berörde vi nyttjandekravet i vår forskningsstudie.

6.6 Analysmetod

Wiggins och Eriksson Barajas (2020, s. 123) beskriver att analys som verktyg är ett avgörande tillvägagångssätt. Analysen underlättar att koda all data som man samlat in. Transkribering är den första delen i kodningsprocessen och genom den analyserar man materialet samt sammanställer den i skriven form. Kihlström (2021, s. 162) uppmärksammar att analys används när man vill karaktärisera material och finna egenskaper i något som man vill beskriva. Genom att analysera intervjuer vill man under processen identifiera deltagarnas kvalitativa sätt att tänka, beskriva och uppfatta olika händelser i sin vardag. Utifrån svaren behöver man därefter identifiera mönster för att senare kunna urskilja olika teman samt kategorier.

Efter genomförandet av varje intervju påbörjades en analysprocess där vi lyssnade igenom intervjun först för att sedan transkribera materialet. När de inspelade intervjuerna transkriberades pausade vi flera gånger för att få med all information och samtliga detaljer genom att skriva ner allt som respondenterna sa. Det hjälpte oss att sedan kunna analysera och identifiera mönster. Vi valde att transkribera i nära anslutning till varje intervjutillfälle eftersom information var färsk. Det nedskrivna materialet lästes igenom ett flertal gånger för att vi skulle känna oss bekant med det. Löfgren (2022, s. 167) nämner att ett effektivt sätt att analysera intervjuers data är att använda sig av transkribering samtidigt som man har studiens syfte i bakhuvudet under hela processen. När en intervju skrivs ner vid en noga transkribering påbörjas redan en analys.

Som nästa steg i vår process påbörjades en färgkodning av det nedskrivna materialet vilket gav oss en större överblick över deltagarens svar där varje färg representerade en kategori som grundades i våra frågeställningar. Därefter avgränsades kodningen selektivt och vägledes av fyra grundkategorier som definierades i språkutvecklande strategier, möjligheter, utmaningar och samverkan. Färgkodningen hjälpte oss att se vad som var relevant, vad som skulle tas bort samt att vi lättare kunde urskilja likheter och skillnader i det kodade materialet. Därefter tematiserades materialet i ytterligare kategorier som vi använde oss av som stöd i vår process för att kunna strukturera upp innehållet. Genom det kunde vi identifiera mönster och finna den röda tråden. Exempel på kategorierna som vi använde oss av var lärmiljöer, kommunikationssignaler, förhållningssätt, flerspråkiga pedagoger med mera. Dessa kategorier användes endast i syfte att stödja oss i tematiseringen och togs bort i efterhand. Därefter granskades materialet flera gånger för att genom det få en överblick över vilka likheter och skillnader det fanns mellan deltagarna. Vi namngav de olika grupperingarna för att belysa svaren som var väsentliga utifrån vårt syfte och frågeställningar. Thornberg och Forslund Frykedal (2020, s. 53) nämner att kodningen utgår ifrån en kärnkategori som man börjar med. Följande kategori eller begrepp utmärker viktiga delar i materialet.

7. RESULTAT

I kapitlet nedan kommer studiens intervjuresultat att sammanställas. De sex intervjuade förskollärarna har definierats i de fiktiva namnen: "Maja, Lisa, Jasmine, Amra, Fiona och Victoria". Kapitlet är indelat i tre avsnitt. Det första avsnittet, förskollärares användning av språkutvecklande strategier är avsett att besvara studiens första frågeställning. Det andra och tredje avsnittet berör möjligheter och utmaningar i arbetet med flerspråkiga barns språkutveckling samt samverkan med hemmet - möjligheter och utmaningar som besvarar studiens andra frågeställning. Varje avsnitt avslutas med en sammanfattning av hela avsnittets innehåll.

7.1 FÖRSKOLLÄRARENS ANVÄNDNING AV SPRÅKUTVECKLANDE STRATEGIER

I avsnittet nedan presenteras olika språkutvecklande strategier som förskollärare beskriver att de använder sig av för att främja flerspråkiga barns språkutveckling. Vi redogör för förskollärares förhållningssätt samt användning av bildstöd och tecken som stöd. Dessutom sammanställs förskollärares arbetssätt med lärmiljöer och vilka pedagogiska verktyg de använder sig av. Avsnittet avslutas med en sammanfattning.

7.1.1 Förskollärares förhållningssätt

Amra och Fiona säger att pedagoger alltid bör vara närvarande för att på så sätt öka tryggheten samt för att ständigt stötta barnen. Maja och Lisa pratar båda om hur viktigt det är med en trygg relation till flerspråkiga barn så att de känner sig trygga med pedagogerna. Om barn knyter an till en pedagog kan barn lättare uttrycka sig språkligt och på så sätt ökar lärandet. Dessutom säger Amra att man måste lyfta fram barns modersmål för att barnet ska känna sig tryggt med sitt första språk för att senare kunna hantera övergången till det svenska språket. Tryggheten skapas eftersom barns identitet uppmärksammas genom att de blir hörda och tas på allvar. Lisa pratar om hur en tydlig dagsstruktur är avgörande för tryggheten eftersom det bidrar till att barn lättare kan lägga fokus på språkutvecklingen. Lisa förklarar:

Det är mycket viktigt att ha en struktur på vardagen för att barnen ska känna tryggheten i att de vet vad de ska göra och när de ska göra det. Det bidrar till ett lugn eftersom barnet inte behöver tänka på vad de ska göra nu, då de vet vad som kommer att hända närmast. Det gör att barnet lättare bara kan fokusera på språket och de ord som pedagogerna badar barnet med.

Tre av förskollärarna pratar om att man måste uppmuntra barns olika språk och visa intresse för att lära sig nya ord på barns modersmål. Jasmine förtydligar att man måste ge barn möjligheten att få visa sina andra språkkunskaper och ge de utrymme till att uppmärksamma deras språk och genom det blir de stolta över det de kan. Jasmin menar:

Jag kan exempelvis fråga barnen om vad hund heter på ditt språk eller om det är någon maträtt som barnen tycker om. Vi pratar mycket med barnen och det stärker dem eftersom barnen presentera något som dem kan och som inte vi kan och det brukar bli en väldigt lustfylld stund. Vi uppmuntrar barnen att de ska vara stolta över sitt språk.

Lisa och Victoria nämner att pedagoger måste prata positivt om olika språk genom att prata uppmuntrande och ställa nyfikna frågor kopplat till barns modersmål. Pedagoger ska vara nyfikna på barns härkomst och språkliga erfarenheter som i sin tur gynnar anknytningen, det sociala samspelet och barns språkutveckling. Ytterligare nämner Victoria att det är viktigt att inkludera alla språk genom att synliggöra olika alfabet i verksamheten. Maja nämner modersmål som en del utav barns identitet och vikten av att synliggöra det samt att visa en acceptans mot barns olika språk. Vidare pratar hon om att man kan lära sig av varandra genom att vara öppna och nyfikna samt att barnen ska känna att de är en resurs för verksamheten.

Fiona säger att man måste vara uppmärksam och observera vad barnen leker samtidigt som man ibland måste leka med barnen. Pedagoger behöver delta i leken för att stötta barns språkutveckling eftersom det hjälper barnen i sociala situationer och i att utveckla det svenska språket. Maja och Jasmine belyser att det är viktigt att inte lämna barnen i leken utan att man är delaktig och är närvarande. I kommunikationen med barnen ska man prata tydligt och anpassa språket efter den mottagare man pratar med. Vidare framhäver Maja att hon väljer ut enkla och betydelsebärande ord för att barnet först ska få en förståelse för olika kategorier genom att hon anpassar språket till mottagaren. På Lisas avdelning är man tydlig och berättar för barnen att det är helt okej att barnen får prata på sitt hemspråk i leken. Men kommer det in ytterligare ett barn som vill vara med och som inte kan det språket som barnen pratar så uppmuntrar pedagogerna barnen att byta till svenska. Lisa poängterar att barnen gärna får prata på sina språk i förskolan. Fiona menar på att det är viktigt att göra barn delaktiga i samtalen, vara lyhörda på vad barnen har att säga och låta barnen få ställa frågor. Under samtalen är det betydelsefullt att ge barnen tid och att pedagogerna inte fyller i barns meningar för snabbt. Fiona säger:

Vi vill göra barnen delaktiga i samtalen. Vi lyssnar och de kan ställa frågor. Vi är lyhörda och lyssnar in barnen. Vi har inte bråttom med att fylla i barnens meningar utan vi ger dem tid. När vi ser att barnen behöver stöd då självklart benämner vi vad den saken heter. Vad är det vi ser? Ja det är strumpor. Är strumporna randiga? Fläckiga? Prickiga? Vi försöker använda långa meningar. Hur ska vi göra med strumporna? Vart ska vi ha de? På huvudet? På händerna? På detta sätt får barnen höra fler ord. Det är viktigt att inte bara ge barnen enstaka ord utan att sätta orden i meningar genom att utveckla orden.

Lisa lyfter att det är betydelsefullt för barnen att man är tydlig med kroppsspråk, mimik och ansiktsuttryck. Eftersom kommunikationssignalerna behöver stämma överens med det vi försöker nå fram till barnen.

7.1.2 Bildstöd och TAKK

Samtliga förskollärare arbetar mycket med bildstöd vilket de ser som ett framgångsrikt verktyg. Bildstöd ger barnen förståelse och en tydlighet för materiella ting, rutiner, aktiviteter, ord samt hjälper till i det sociala samspelet. Fem av förskollärarna nämner att de har bildstöd i sina lärmiljöer så att barn alltid kan peka på det de vill förmedla. Ytterligare framhäver Maja att de använder sig av bildstöd i leken för att förstärka och göra det förutsägbart för att barnen ska få en förståelse för hur leken går till. Jasmine pratar om ett verktyg som heter Widgit där man kan skapa bildstöd men även använda sig av realistiska bilder som man tagit i verksamheten. Lisa, Amra, Fiona och Jasmine berättar att de bär med sig knippor som barnen gärna får bläddra genom för att visa vad de vill. Pedagogerna använder knipporna samtidigt som de ställer frågor till barnen. Vidare menar Lisa och Victoria att genom det kan barnen koppla ihop det svenska ordet på bilden och kan förhoppningsvis därefter koppla ihop det med ordet på sitt hemspråk. Lisa förtydligar:

Vi använder oss av bilder när vi inte har tillgång till fysiska ting. Bilder fungerar väldigt bra och blir som en bro med det jag försöker säga samtidigt som jag visar barnet en bild. På så sätt kan barnen koppla ihop de svenska orden med bilden och förhoppningsvis kan barnet koppla ihop det till sitt modersmål.

Fiona berättar om att de använder sig av dagsschema på en tavla som består av bilder. Den kan barnen se när de kommer till förskolan eftersom den visar tydligt vad som ska ske under hela dagen. Ytterligare använder sig Amra av språkkartor och relevanta ordlistor som de har i samtliga lärmiljöer.

TAKK är ytterligare ett pedagogiskt verktyg som används av fyra av förskollärarna med barnen på förskolan. Vid instruktioner, rutiner och vid bokläsning använder de sig av TAKK. Tre av förskollärarna menar på att tecken som stöd förstärker och förtydligar det som de försöker få fram. Amra nämner att de har bilder med tecken uppsatta i olika lärmiljöer för att påminna sig om att använda sig av TAKK. Amra uttrycker sig så här:

Vi använder oss av knippor med ordbilder. En del barn behöver också ha autentiska bilder, riktiga bilder på en hink exempelvis. Vi ser till att vi har ordbilder uppsatta i alla miljöer och att vi då försöker koppla det till TAKK som vi har i miljön, det blir till en hjälp om man skulle glömma bort hur man kan teckna.

7.1.3 Lärmiljöer

Amra och Fiona nämner att de använder sig av de tre T:na² som definieras i Tillåtande, Tydliga och Tillgängliga lärmiljöer. Amra säger:

² De tre T:na sammanfattar miljöns struktur och innehåll genom att den ska vara tillåtande, tydlig och tillgänglig. Lärmiljön ska vara anpassade för alla, den ska vara lätt att förstå och man ska kunna nyttja den fritt.

Vi använder oss av de tre T:na, att det är tillgängligt, tillåtande och tydligt. Jag försöker också ha miljöer som är rika på material. Men även ordbilder och ordkartor som är uppsatta tydligt i miljön så att man kan peka för barnet och att de kan peka på det som de vill göra.

Lisa och Victoria pratar om för att lärmiljöer ska bli tydligare har de bilder uppsatta på dörrar. Genom det kan barn lättare identifiera vad de förväntas göra i rummet och vilket material som finns där. Lisa menar:

Vi har bilder på dörrarna, bilderna visar vilket material det finns i rummen, detta för att barnen ska veta att om jag vill gå och måla då ska jag gå in i det här rummet. Vi har även bilder som sitter på hyllor för att visa på vart materialet ska vara.

Vidare pratar Amra och Fiona om ordlistor som de har i varje lärmiljö som matchar lekens innebörd för att systematiskt språkstärka barnen och språkbada de i ord. Dessutom har de passande böcker i samtliga lärmiljöer för att tydliggöra kopplingen. Fiona har uppmärksammat att det har gett resultat genom att barn börjar använda orden i rätt sammanhang och lärmiljö. Ytterligare nämner Fiona att det är viktigt att materialet stannar i rummet så att barnen snabbt kan identifiera situationen. Fiona förklarar:

Vi har ordlistor i varje lärmiljö. Tex, i bygghörnan har vi en lista med ord och begrepp som passar in. Vilka ord ska vi använda här? Det är även bra för oss pedagoger när vi sitter och bygger för då kan vi titta på orden och välja ett ord att fokusera på som vi försöka att lära barnen. Vi har sett att denna strategi har gett resultat. När barnen senare bygger själva så använder dem sig av de orden vi har introducerat.

Maja berättar om att det är viktigt med rikt material på förskolan medan Lisa belyser om att de försöker att ha lite mindre material framme åt gången för att bibehålla barnens intressen och i stället byta ut materialet ofta.

7.1.4 Pedagogiska verktyg

Amra lyfter att de använder sig av konkreta strategier som språk och kunskapsutvecklande arbetssätt (SOKA)³ och biskopsmodellen⁴. Amra och Fiona pratar om att man måste ge barnen hela meningar i olika sammanhang och inte bara enstaka ord. De använder sig av "regeln om tre" som innebär att man sätter samma ord i tre olika meningar.

³ SOKA står för Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Det innebär att den vuxne är en medveten och aktiv språklig förebild. Fokus läggs på utökat språkförråd i ett för barnen relevant sammanhang med stöttning från den vuxne.

⁴ Biskopsmodellen är en språkstärkande arbetsmodell som framställdes i stadsdelen Biskopsgården i Göteborgs stad som innebär att man arbetar utifrån olika språkstärkande strategier för att stärka flerspråkiga barn i sina språk.

Båda nämner att följande regel innebär att man pekar och benämner föremålen samtidigt som man placerar de i tre olika sammanhang för att ge barn flera ord. Amra förklarar:

Vi jobbar väldigt mycket med att sätta ord på vad barnen uttrycker. Pekar barnet på en bil så kan vi säga att, jag ser att du kör med bilen. Vi benämner det barnet pekar på med fulla meningar. Vi använder oss av ”regeln om tre“ som innebär att vi sätter samma ord i tre meningar, nu kör bilen framåt, nu backar bilen, nu kör bilen snabbt.

Tre av förskollärarna använder sig av fysiska böcker på olika språk. Maja poängterar att pedagoger kan använda sig av böcker på barns modersmål för att öka tryggheten och genom det kan barn känna igen sitt språk eftersom pedagogen redan kan bokens innehåll på svenska. Trots att boken är på ett annat språk kan pedagogen fortfarande hänga med och skapa samtal kring bokens innehåll. Ytterligare använder Fiona sig av boksamtal, bildpromenader och flanosagor. Victoria använder sig av reflekterande samtal med barnen vid sagoläsning och film.

Polyglutt⁵ är ett digitalt bibliotek med böcker på många olika språk som samtliga förskollärare använder sig av. De understryker att det är ett bra verktyg för att det finns böcker översatta på många olika språk och det gör att barn kan utvecklas språkligt. Vidare nämner förskollärarna att genom att först bearbeta böckerna på svenska och sedan på barnets modersmål som genererar till en större förståelse för sagans innehåll. Jasmine använder sig av QR – koder som de sätter upp på väggarna i verksamheten så att barnen själva kan välja vilka böcker som de vill läsa utifrån sina modersmål. Victoria framhäver:

Jag har jobbat med en strategi där vi använde polyglutt som en aktivitet mitt på dagen. Barnen fick lyssna på varandras språk, om något barn hade franska som modersmål och vi spelade upp en saga på franska och sen tog vi en på arabiska och en på tyska. Vilket gjorde att barnen blev väldigt nyfikna på varandras språk. Barnen blev väldigt stolta och ville gärna visa upp sitt språk för varandra.

Fyra av förskollärarna lyfter att de tar stöd i att använda sig av fysiska rekvisita i verksamheten. Genom att visa barnet ett fysiskt föremål och samtidigt benämna föremålet. Fiona belyser att barnen får själva berätta sagor med hjälp utav föremålen eller bilder. För att senare hjälpa barnen att förstå sagan använder de sig av “Google översätt” för att hitta vad relevanta ord betyder på barns modersmål. Samtidigt lyfter Lisa att hon inte alltid har tillgång till fysiska ting och därför blir bilder ett viktigt komplement. Vidare pratar Amra om att de använder sig av dubletter genom att spegelvända föremål mot barnet. Det innebär att man har exakt samma föremål som barnet har framför sig. Amra menar:

Vi försöker ha rekvisita i dubletter, så att man kan spegelvända det med barnet. När jag tar fram språklådor eller när jag berättar saga så har barnen en låda med likadana föremål framför sig. Det gör jag för att barnen samtidigt ska kunna leka med materialet och hänga med.

⁵ Polyglutt är en digital bokhylla som tillhandahåller inlästa böcker för användning i undervisningen. Alla böcker är inlästa på svenska och andra språk.

Maja lyfter hur hon på sin avdelning utformat rollekslådor med olika teman. I lådorna ligger det bildstöd med olika roller som barn kan vara i leken. Maja säger:

Bildstödet visar vilka roller man kan ha i leken som läkare, patient eller en förälder som följer med sitt barn till läkaren. För att det ska bli så tydligt som möjligt för barnen börjar barnet titta på bildstödet och genom det får de en bild av hur det ska gå till i leken. Detta gör vi för att alla ska känna att de är med på vad leken handlar om.

Jasmine nämner att de använder sig mycket av rim, ramsor och sånger för att stimulera barns språkutveckling under samlingen. Medan Victoria pratar om att de använder sig av klassiska Disneysånger på olika språk eftersom det blir en igenkänningsfaktor för samtliga barn som i sin tur ger en ökad förståelse och nyfikenhet på andras språk.

Sammanfattningsvis menar förskollärarna att ett tryggt förhållningssätt grundas i närvaro och bekräftelse. Genom ett inkluderande förhållningssätt uppmärksammas barns identitet och barns olika språk uppmuntras. Vidare nämns dagsstrukturen som en avgörande faktor för att barn ska känna sig trygga och hänga med oberoende på deras språkliga förutsättningar. Genom att ha ett positivt förhållningssätt och visa nyfikenhet gentemot barns härkomst bidrar det till en acceptans och att barns språk ses som en resurs för verksamheten. Förskollärarna menar på att deras förhållningssätt i leken har en stor betydelse för flerspråkiga barns språkutveckling. Dessutom nämns att man behöver vara delaktig i samtal samtidigt som barn ges möjligheten till att vara delaktiga. I samtliga kommunikationstillfällen är kroppsspråk, mimik och gester avgörande. Vidare anser samtliga förskollärare att bildstöd är ett avgörande redskap. Majoriteten av de kompletterar bildstödet med TAKK som de har nära till hands. Ytterligare anpassar förskollärarna lärmiljöer så att de är tillåtande, tydliga och tillgängliga för att barnen lättare ska kunna orientera sig kring vad lärmiljöerna representerar. Förskollärarna redogör att de placerar ut språkkartor och ordlistor i relevanta lärmiljöer. Dessutom lyfter resultatet olika pedagogiska verktyg som SOKA, biskopsmodellen, böcker, sagoberättande och polyglutt. Vidare pratar förskollärarna om att man behöver använda sig av fysiska rekvisita samt spegelvända material i olika undervisningssammanhang. Avslutningsvis nämns sång, ramsor och musik som en lustfylld språkutvecklande strategi.

7.2 MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR I ARBETET MED FLERSPRÅKIGA BARNES SPÅRKUTVECKLING

För att få barnet att känna trygghet så väljer Fiona att använda ord på barnets hemspråk vilket genererar till att barnen trivs på förskolan. Amra säger att när barnen får kommunicera på många olika sätt blir barnet mycket tryggare om de känner att deras identitet blir tillgodosedd. Vidare pratar Amra om att förskolan vilar på en demokratisk grund och genom det har barn rätt till att erbjudas redskap för att kunna kommunicera trots att de inte har tillräckliga kunskaper i det svenska språket eller när de inte än utvecklat sin verbala förmåga. Vidare menar Fiona att barn får skapa sin identitet genom att deras språk uppmärksammas eftersom alla språk är lika viktiga. Följande tänk genererar i en gemenskap och vi-känsla.

Tre av förskollärarna nämner begreppet inkludering och hur avgörande det är när man möter olika språk och kulturer. Man ska lära sig av varandra och växa tillsammans genom att

inkludera olika språk. Det i sin tur genererar till att barn får en förståelse för andra medmänniskor när de senare börjar skolan. Amra syftar till att man måste se alla barns språk som en tillgång eftersom flerspråkiga barn sitter på så mycket kunskap som kan gynna hela barngruppen. Vidare säger tre av förskollärarna att det bidrar till en acceptans för allas olikheter. Maja belyser:

Vi behöver visa en acceptans för olikheter och att det inte blir uteslutande utan att vi visar på att det är helt okej att säga exempelvis äpple på sitt modersmål eller att visa äpple med tecken. Jag har lärt mig att säga äpple på arabiska. På så sätt belyser vi att det är kul att lära sig av varandra. Vi som arbetar behöver vara öppna och nyfikna samt att barnen får känna att det är en resurs att kunna många olika språk.

Maja pratar om läroplanens mål utifrån öppenhet och respekt mot varandra. Ytterligare hävdar Maja att på hennes förskola är svenska det gemensamma förskolespråket men att andra språk kan vara ett komplement vid behov. Victoria säger att man måste hitta en variation i barns språkkunskaper och stimulera de barn som kommit långt för att de inte ska stå och stampa.

Amra lyfter att barn erbjuds olika språkutvecklande strategier i leken som bidrar till barns vilja att öppna upp sig, pröva nya kunskaper och inspirera till nyfikenhet. Vidare pratar Amra om att genom det kan barn komma upp i sin proximala utvecklingszon när deras kunskaper som de redan har utvecklats vidare med stöd av en pedagog. Det Lisa och Victoria ser i praktiken är att barn lär sig ord på varandras språk som barnen sedan använder när de leker tillsammans. Båda menar på att det kan räcka med att ett barn förstår två ord på sin kompis språk för att de ska hitta en gemensam grund till att leka. Det ger trygga kompisrelationer och en trygghet i gruppen förtydligar Victoria. Jasmine har uppmärksammat att de barn som inte har svenska som sitt modersmål kan trots det hänga med i leken, rim, ramsor och så vidare. Maja anser att det är betydelsefullt att leka lekar som inte förutsätter något språk och att barnen minst en gång om dagen ska få känna en säker stund oavsett vad man har för förutsättningar. Maja menar:

Ordlösa och enkla lekar som ”gubben i lådan”. Den typen av lekar som är förutsägbara för att då kan barnet få vila i att, jag vet precis hur leken ska gå till, jag behöver bara använda mig av mitt ansiktsuttryck och min kropp och jag behöver inte använda språket vilket ger barnen en trygg och säker stund.

Fiona och Amra lyfter att de har ordlistor som innehåller begrepp som är anpassade och utgår ifrån varje specifik miljöns syfte. Varje ordlista kopplas till relevanta begrepp som tillhör miljöns innebörd. Ordlistorna kan i sin tur användas av ordinarie personal samt vikarier eftersom de är lättillgängliga. Dessutom pratar Amra om att ha tydliga lärmiljöer med olika språkkartor som består av många bilder. Språkkartorna befinner sig på barns nivå så att barn kan peka på de för att på så sätt visa vad de vill. Genom det minskar barns frustration eftersom de erbjuds flera kommunikationsmöjligheter. Jasmine lyfter att det är viktigt med inspirerande miljöer för att locka barnen till att kommunicera med sin omvärld.

Fyra av förskollärarna uttrycker att flerspråkig personal är en stor tillgång samt ger en ökad trygghet eftersom det kan underlätta kommunikationen med barnen speciellt i början innan barn lärt sig svenska. Maja säger:

Flerspråkig personal blir en tillgång till barngruppen eftersom flerspråkiga pedagoger skapar trygghet och kan förstå vad barnet uttrycker. Vi säger att ett barn uttrycker språkljud men att jag inte uppfattar vad barnet säger då kan en pedagog som talar samma språk som barnet hjälpa till med att förstå barnets kommunikationsförsök.

Lisa och Amra pratar om hur andra pedagogers språkkompetenser kan underlätta vardagssituationer. Vidare pratar de om att flerspråkiga pedagoger bli som en hjälpande hand där översättningen blir mer troligt korrekt än ”Google translate”. Jasmine och Fiona säger att man kan använda sig av flerspråkiga pedagoger för att läsa böcker på olika språk samt att de blir en tillgång till verksamheten. Fiona och Victoria pratar om att flerspråkiga pedagoger kan hjälpa till med kommunikationen vilket underlättar det sociala samspelet mellan barnen.

Amra och Victoria lyfter vikten av att förstå att andra språk kan ha olika melodier, toner eller ett annat kroppsspråk vilket flerspråkiga pedagoger kan relatera till med flerspråkiga barn. Flerspråkiga pedagoger har en större förståelse för hur det är att lära sig ett nytt språk när man redan behärskar ett annat första språk. Genom det kan de anpassa undervisningen till barns modersmål och kulturer. Amra hävdar:

Man behöver uttrycka sig lite mer, exempelvis som man gör i svenskan där man tänker på att ha samma melodi, tonläge samt att man får med kroppsspråket. Flerspråkiga pedagoger har mycket större förståelse i hur man kan möta andra barn som är flerspråkiga, de har en viktig kunskap. De har en förståelse i att ta det lugnt och prata långsamt

Lisa och Amra pratar om hög kompetensutveckling på sin arbetsplats. Där de bland annat har gått en TAKK kurs vid två tillfällen de senaste åren och de jobbar med biskopsmodellen som berör olika språkutvecklande strategier. Det har gett pedagogerna relevanta begrepp, arbetssätt och relevant litteratur kring forskning. Fiona och Amra tydliggör att de får kompetensutveckling i språkstrategier via SOKA och genom lärgrupper. Fiona berättar om att hon har med sig mycket tidigare erfarenheter och kan se att många av strategierna som hon arbetar med hjälper.

Lisa ser utmaningar kring att barn inte alltid har samma erfarenheter som sina kompisar samt att de inte har ett gemensamt språk i leksituationer. Vilket gör att pedagogerna behöver stötta mycket i leken. Lisa och Victoria menar på att barn som inte har svenskan som en grund har svårare att göra sig förstådd, uttrycka hur barnet känner och vad barnet vill göra. Det kan generera till en frustation hos barnen. Till slut kan frustationen byggas upp så mycket att enda sättet för barnet är att putta, slå eller kasta en leksak på ett annat barn. Eftersom det är enda sättet som barnet kan uttrycka sig på då barnet inte kan förklara sina känslor samt upplevelser. Lisa förtydligar:

Har man barn som inte har svenskan som grund i förskolan så kan de inte heller göra sig förstådda kring vad de vill göra eller känner. Vilket kan bygga upp en inre frustation hos barnen. Till slut byggs den frustationen upp så mycket att det enda sättet för de att bli av med frustationen är att putta, slå eller kasta en leksak på ett annat barn. För det är det enda sättet för barnet att uttrycka sig på när de i stället menar att de inte vill något, inte vill leka med någon annan kompis eller är argt för något.

Fiona ser utmaningar i att inte alls kunna barnets språk då det blir väldigt svårt att kommunicera. En stor utmaning som Victoria upplever är när hon inte kan barnets språk och inte har någon som kan hjälpa henne. Barnen förstår inte rutinerna och vad en förskola innebär. En annan sak som Victoria upplever som en utmaning är när barnet förstår svenska bra men inte sitt modersmål vilket gör att hon inte kan stödja barnets modersmål på grund av kunskapsbrist. Vidare pratar hon om att pedagoger kan ha dålig svenska som i sin tur inte stimulerar barns språkutveckling i svenska. Victoria säger att det brukar vara en trend att påstå att man endast ska prata svenska i förskolan bland pedagoger. Det tycker hon är farligt eftersom man inte får glömma de andra språken och i stället se de som tillgång. Victoria lyfter:

Flerspråkiga pedagoger kan översätta och vara en trygg vuxen. Både översätta åt barnet så de kan få göra sig förstådda men också till pedagoger som inte förstår barnets språk. Det blir mer utav en språkutveckling för barnets första språk men det beror lite på hur god svenska de flerspråkiga pedagogerna har. Flerspråkiga pedagoger är helt klart en tillgång för att tolka. Eftersom det finns någon att prata med utan att känna att de ska bli frustrerade att de inte blir förstådda.

Jasmine och Victoria upplever att de behöver mer kompetensutveckling än vad som erbjuds. I deras forum diskuteras flerspråkighet men det stannar där och de kommer inte vidare i arbetet. Båda önskar få mer föreläsningar i ämnet. Jasmin menar:

Jag upplever att på våra forum pratar vi om flerspråkighet och om hur man kan arbeta men att allt stannar där. Vi kommer inte vidare. Jag tycker att det absolut behövs mer kompetensutveckling än det som erbjuds idag. Vi skulle behöva mera föreläsningar inom flerspråkighet.

Maja däremot har endast haft ett fåtal föreläsningar som berört barns språkutveckling i sin helhet. Vidare lyfter Maja hur de börjar få mer kompetens inom flerspråkighet men att det skulle behövas mer konkreta tillvägagångssätt på hur man kan arbeta samt utifrån vad forskning visar. Vidare säger Maja att det saknas mycket kunskap om hur man kan arbeta stödjande kring flerspråkighet. Maja har barn som är flerspråkiga på sin förskola där de ibland inte riktigt vet hur de ska möta och hjälpa de flerspråkiga barnen. Det Maja försöker göra är att tänka inkluderande kring alla barns språk och kulturer för att de ska synliggöras. På Victorias förskola brukar bara några få gå på utbildningar och sedan ska de förmedla informationen vidare vilket dock inte alltid görs. Det bidrar till att kompetensen inte blir likvärdig eftersom den präglas av olika tolkningar.

Sammanfattningsvis berör förskollärarna möjligheter och utmaningar som de möter i sitt arbete med flerspråkiga barns språkutveckling. De ser tryggheten som en avgörande faktor och att barns rätt till demokrati ska styra förskollärares val av språkutvecklande strategier. Vidare beskriver förskollärarna att samtliga språk ska inkluderas på ett likvärdigt sätt för att på så sätt stärka barns identitet. Dessutom pratar förskollärarna om att leken blir en möjlighet som gynnar barns språkutveckling eftersom barnen kan lära sig av varandra. Ytterligare nämns vikten av tydliga och inspirerade lärmiljöer som lockar barn till kommunikation. I lärmiljöerna finns det ordlistor och språkkartor som används för att underlätta kommunikationen och för att undvika frustration genom att flera kommunikationsmöjligheter erbjuds. Majoriteten av förskollärarna beskriver att flerspråkiga pedagoger är en viktig

möjlighet och en stor tillgång genom att man bevara deras kunskaper och tar vara på den kontinuerligt i olika sammanhang. Förskollärarna får olika möjligheter till kompetensutveckling där hälften har gått flera utbildningar medan den andra hälften inte har fått samma möjligheter och önskar mer kompetensutveckling. En utmaning med att arbeta med flerspråkiga barn är att förskollärarna har begränsade kunskaper i hur man kan arbeta språkutvecklande. Fler utmaningar som förskollärarna lyfter är att flerspråkiga barn behöver kommunikationsstöttning vid leksituationer. Ytterligare en utmaning är när barn inte kan kommunicera skapas en frustration som bidrar till att barn blir utåtagerande eftersom de inte kan uttrycka sig på något annat sätt. En till utmaning som förskollärarna möter är när de inte förstår språket som barnen pratar. Dessutom beskrivs att det är utmanande när pedagoger inte kan tillräckligt bra svenska eftersom det påverkar både kollegor och barns språkutveckling.

7.3 SAMVERKAN MED HEMMET – MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR

Lisa nämner att förskolan ska vara som en brygga mellan det svenska språket och barns modersmål. Lisa uppmuntrar vårdnadshavare att endast prata modersmål hemma och hon nämner att forskning har visat dess positiva effekter. Genom det tar barn lättare an sig det svenska språket. På så sätt har barn kopplingar mellan två språk och kan lättare associera till de olika språken. Fyra av förskollärarna berättar att de tar hjälp av vårdnadshavarna för att ta reda på ord på barnets språk för att på så sätt kunna förstå barnet bättre och för att sedan kunna använda orden i verksamheten. Genom det visar man nyfikenhet och ett intresse att man vill lära sig hur barnet är. Lisa berättar:

Vi brukar be föräldrarna om att skriva ner ord som, hej eller bil, på en lapp på deras modersmål. Vi frågar föräldrarna om vad olika saker heter på deras språk som exempelvis när barnet säger att det behöver gå på toaletten. Vi har samma förhållningsätt mot föräldrarna som vi har med barnen. Vi visar på en nyfikenhet fast gentemot föräldrarna. Vi försöker lära oss ord och sen använder vi det med barnen för att få ihop bryggan mellan förskolan och hemmet.

Maja berättar att hon i samverkan med vårdnadshavare brukar använda sig av ett bokskåp som finns på förskolan där alla vårdnadshavare tillsammans med sitt barn kan låna hem böcker. I skåpet finns det böcker på många olika språk. I skåpet finns bokpåsar som vårdnadshavarna kan låna hem. Maja belyser:

Vi har ett skåp som är placerat i vår korridor. Det är ett bokbytarskåp. I skåpet finns det böcker som familjer kan låna hem. De kan låna hem och sen lämna tillbaka när de känner att de läst färdigt boken med sin familj. Familjerna får ställa dit egna böcker och meningen är att familjerna kan byta med varandra. I skåpet finns det böcker på många olika språk.

Amra berättar att hon redan under inskolningen använder samtliga strategier, informerar vårdnadshavare vad de innebär och genom det visar hon för vårdnadshavarna så att de ska förstå varför pedagogerna gör som de gör. Genom att synliggöra språk och olika metoder kan

föräldrar på så sätt få en förståelse kring hur de arbetar. Maja lyfter att föräldrar erbjuds att få vara med sitt barn på förskolan en hel dag för att de ska kunna få chansen att delta i olika moment. Redan under introduktionssamtalet tar Amra reda på vad visa ord betyder på barnets modersmål eller vilka ord eller ljud som barn brukar använda i vissa sammanhang. Vidare kartlägger hon barnets modersmål för att underlätta för barnet den första tiden. Amra tydliggör:

Vi berättar för vårdnadshavarna om de strategier vi arbetar med och hur vi jobbar med strategierna. Exempelvis hur vi arbetar kring, regeln med tre. Jag kan berätta och uppmärksamma för vårdnadshavarna att jag upprepar samma ord framför barnet och att det finns en strategi bakom det. Vi berättar om vilka strategier vi arbetar med för att vi ska kunna möta vårdnadshavarnas barn på bästa sätt och få ihop kommunikationen.

Fem av förskollärarna använder sig av tolk vid utvecklingssamtal eller på föräldramöten om behovet finns. Det skapar en bättre samverkan med vårdnadshavare och att vårdnadshavarna kan få kommunicera fritt på sitt språk. Victoria belyser:

När vi har vårdnadshavare som har en dålig svenska eller inte kan bra engelska använder vi oss av en tolk vid utvecklingssamtal. Vid smskontakt försöker vi ha koll på vilka föräldrar vi kan skriva engelska till och vilka vi kan skriva på svenska till. För vissa spelar det ingen roll på vilket språk vi väljer att skriva eftersom vårdnadshavarna översätter i en app på det språk de kan.

Maja berättar att dokumentation med bilder och filmer ger flerspråkiga vårdnadshavare större förståelse för vad barnen gör under dagen samt bidrar till att de får en större inblick kring vad förskolan innebär. Vidare menar Maja att när hon skriver föräldrabrev och benämner vetenskapliga begrepp kan bilder och filmer tydliggöra innehållet. Maja berättar:

Det är viktigt att vi kan visa för alla vårdnadshavare vår dokumentation. Exempelvis om jag skriver ett långt föräldrabrev och använder många vetenskapliga begrepp så kan bilder och filmer tydliggöra för flerspråkiga vårdnadshavare. Det är viktigt att kunna hitta olika sätt så att alla kan ta till sig och få en förståelse för vad vi gör på förskolan.

Dessutom uttrycker Maja att hon önskar att de kunde synliggöra olika språk mer eftersom samverkan med hemmet borde fungera på samma sätt som med de barn som har svenska som första språk. Ytterligare tycker Victoria och Jasmine att det är betydelsefullt att använda flerspråkiga pedagoger vid samtal, möten och i verksamheten när föräldrarna inte förstår så bra svenska för att underlätta för båda parter. Fiona nämner att hon använder sig av digitala verktyg och översättningsverktyg i vardagliga sammanhang. De brukar förtydliga vid föräldramöten genom att använda sig av Power Point för att alla vårdnadshavare ska kunna försöka följa med oberoende på språkkunskaperna med konkret och lättförståelig information.

Maja och Fiona belyser att ibland kan det bli utmanande att nå vårdnadshavarna. Det som hjälper i kommunikationen är att fortsätta prata på svenska men att vårdnadshavarna får svara på sitt språk. Det är viktigt att vårdnadshavare och barnen känner sig förstådda samt kan uttrycka sig fullt ut på sitt modersmål. Samtidigt kan man förstärka med bilder och TAKK.

Vid tillfällen vi inte alls förstår varandra användes Google översätt. Jasmine upplever att samverkan är svårt när vårdnadshavare inte behärskar det svenska språket. Många vårdnadshavare vill inte att deras barn ska prata sitt hemspråk på förskolan och att barnen bara får prata hemspråket hemma. Fiona belyser att:

Det kan ibland vara svårt att förstå vårdnadshavarna. Exempelvis, jag har nyligen tagit emot en helt ny familj och de har bara bott i Sverige i en månad. Det som har hjälpt är att jag pratar på svenska och vårdnadshavarna pratar sitt språk. Jag använder bildstöd och tecken som stöd för att förtydliga det jag pratar om. Jag brukar också använda mig av google översätt men inte alltid.

Maja upplever att många vårdnadshavare kan känna en oro över sitt barns språkutveckling på svenska. Maja menar på att de föräldrar som inte har svenska som sitt första språk blir ofta oroliga över att deras barn ska komma efter i språkutvecklingen. Det är många föräldrar som undrar över vad de kan göra hemma för att stötta språkutvecklingen.

Jag upplever att det finns en oro hos föräldrar för att de inte har svenska som sitt första språk och föräldrarna tänker att de inte vill att deras barn kommer efter i språkutvecklingen. Vårdnadshavarna jämför hur det är i förhållande till kompisarnas språkutveckling. Föräldrarna undrar om de behöver göra något hemma och hur de kan stötta språkutveckling.

Avslutningsvis pratar förskollärarna om vilka möjligheter och utmaningar de möter i samverkan med vårdnadshavare. De lyfter hur viktigt det är med en god samverkan genom att bygga en stadig bro mellan förskolan och hemmet. Genom att se vårdnadshavarna som en tillgång kan man i ett nära samarbete gynna flerspråkiga barns språkutveckling. Man kan använda sig av vårdnadshavarnas språkkunskaper för att underlätta barns kommunikation. Vidare används bokskåp för att utveckla barns språk i ett samarbete med vårdnadshavarna. Därefter beskrivs hur pedagoger strukturerar upp och samverkar under inskolningsperioden. Majoriteten av förskollärarna använder sig av tolk eller av flerspråkiga pedagoger vid utvecklingssamtal, föräldramöten eller i vardagliga sammanhang för att alla ska få likvärdiga förutsättningar. En utmaning som observerats i resultatet är att förskollärarna ser att det kan vara svårt att kommunicera med de vårdnadshavare som inte har tillräckligt med goda kunskaper i det svenska språket. I dessa sammanhang används digitala översättningsverktyg för att underlätta kommunikationen med flerspråkiga vårdnadshavare. Avslutningsvis visar resultatet att många vårdnadshavare känner oror kring sina barns språkutveckling.

8. DISKUSSION

I det första avsnittet diskuteras studiens resultat i förhållande till den tidigare forskning och den valda teoretiska ramen som presenterades i början av studien. I andra avsnittet följer en diskussion kring studiens metod. Tredje avsnittet definieras i didaktiska konsekvenserna och kapitlet avslutas med förslag på vidare forskning.

8.1 RESULTATDISKUSSION

I studiens resultat diskuteras likheter och skillnader i förhållande till den tidigare forskningen och den sociokulturella teorin som definieras i begreppen den proximala utvecklingszonen, scaffolding, internalisering och mediering. Kapitlet består av tre avsnitt som är språkutvecklande strategier, möjligheter och utmaningar i arbetet med flerspråkiga barns språkutveckling och samverkan med hemmet.

8.1.1 Språkutvecklande strategier

Respondenterna i vår forskning lyfter i stor omfattning vikten av ett tryggt förhållningssätt gentemot barnen och det uppnås genom ständig närvaro. Majoriteten av förskollärarna nämner att de hela tiden behöver stötta barnen och det i sin tur genererar till en god grundtrygghet. Vidare framgår det i resultatet att förskollärares förhållningssätt i leken har en stor betydelse och bidrar till delaktighet i samtal. Kultti (2012, s. 84) exempelvis menar att förskollärarna ser leken som det mest språkfrämjande tillfället i förskolan eftersom de har en avgörande roll genom att stötta, vara delaktiga och observera barn i leken. I relation till tanken ovan om vikten av att förskollärare skapar trygghet menar Svensson (2012, ss.32-34) att förskollärare stöttar och är närvarande i barns kommunikationsförsök för att barns språk ska utvecklas. Svensson (2012) nämner om en grundtanke i den sociokulturella teorin som är att barn behöver vuxna i sin omgivning för att deras språkutveckling ska stimuleras i det sociala samspelet och genom att spegla olika kulturer. I förskollärarnas svar kan man se att barns lärande ökar när de knyter an till vuxna som i sin tur leder till ett mer etablerat språkande eftersom barnen känner sig trygga. Genom att förskollärarna uppmärksammar barns härkomst och olika språk skapas också ett inkluderande klimat där barns identitet lyfts fram samt att olika språk ses som en resurs. I sin tur gynnas anknytningen och det sociala samspelet.

Kultti (2012, s. 130) och Norling (2019, ss. 5-10) menar på att pedagoger tolkar barns kommunikationssignaler som kroppsspråk, mimik och gester som definieras i ickeverbala uttryck. Dessa signaler blir ett komplement till det verbala språket. Pedagoger fångar upp barns signaler i ett tidigt skede och använder sig av aktivt lyssnande för att förstå det barnet vill förmedla. Skans (2011, s. 124) nämner att förskollärare tillämpar TAKK som en strategi genom att inkludera och ge barn redskap för att kunna kommunicera. I vår studie menar samtliga deltagare att de använder sig av TAKK som ett språkutvecklande pedagogiskt verktyg för att förtydliga och skapa ett sammanhang för barnet. Förskollärarna menar på att när man använder sig av TAKK förstärker man ordets betydelse och förtydligar sammanhanget. Det i sin tur bidrar till att barnet lättare kan kommunicera med hjälp av tecken som stöd när de inte kan uttrycka sig verbalt. Majoriteten av förskollärarna menar att de använder sig av bildstöd som ett kompletterande verktyg i arbetet. Bildstöd används för att förtydliga kommunikationen och erbjuda barnet redskap för att lättare kunna förstå sammanhanget. Genom TAKK och bildstöd skapas ett stöd i kommunikationen, alla barns språkutveckling gynnas samt bidrar till att omgivningen struktureras och tydliggörs för barnet. Vi anser att bildstöd och TAKK är konkreta verktyg som fungerar i praktiken. Pihlgren (2017, s. 37) och Kultti (2012, s. 30) menar på att termen scaffolding är ett redskap som används för att stimulera barns språkutveckling. Det innebär att man skapar mentala

stödkonstruktioner för barnen som förtydligar strukturen utifrån olika språkliga sammanhang. Det innebär att processen stöds av en vuxen som hjälper barnet att förstå saker de inte kan på egen hand. Efter ett tag kan barnet utföra samma sak men utan stöd av en annan människa.

Alla respondenter i vår forskning ser att lärmiljön behöver vara tydlig, tillåtande och tillgänglig genom att använda bildstöd samt tillhörande anpassade föremål. Det leder till att barnet lättare kan tyda vad miljön erbjuder och kan lättare delta i verksamheten utan att känna sig exkluderade. Vidare belyser Delblanc (2022, s. 63) och Svensson (2012, ss. 33-34) att förskollärarna anpassar förskolemiljön genom att synliggöra barns modersmål. Det gör förskollärarna genom att göra miljöerna tillgängliga, personliga och inbjudande. Det grundas på en struktur och består av texter, sagor, böcker och flanosagor. Vidare beskriver några utav förskollärarna att de använder sig av ordlistor, språkkartor och passande böcker för att förstärka lärmiljöns innehåll. När omgivningen förstärks med språkutvecklande material skapas det förutsättningar för att barn ska utvecklas i sina språk.

Även Norling (2019, ss. 8-10) lyfter fram vikten av böcker och menar att de ska finnas tillgängliga i lärmiljöerna så att barn alltid ska kunna ta del av de på egen hand och sätta de i relation till lärmiljöns innehåll. Dessutom lyfter Nilsson, Svensson och Basic (2023, ss. 13-14) att förskollärarna använder sig av böcker och bilder för att skapa en visuell förståelse när barns språk är begränsat. Genom böcker kan förskollärare samtala med flerspråkiga barn och bidra till en förståelse kring bokens innehåll. Vi menar på att böcker är en språkutvecklande strategi som behöver användas flitigt i förskolan för att utveckla barns språk.

Kultti (2012, s. 146), Nilsson, Svensson och Basic (2023, ss.13-14) menar att förskollärare förtydligar för barnet det de vill kommunicera genom att visa upp ett fysiskt föremål, bilder eller med hjälp utav kroppsspråket. Majoriteten av förskollärarna beskriver att de kontinuerligt använder sig av fysiska rekvisita för att förstärka det de säger. På så sätt tydliggörs sammanhanget eftersom ett föremål sammankopplas till ett ord. Genom ett nära samspel mellan de olika komponenterna får barnet en tydlig koppling mellan ordet och föremålet. Utifrån den sociokulturella teorin belyser Pihlgren (2017, s. 32) begreppet mediering som innebär att processen sker med hjälp av fysiska föremål eller kognitiva redskap som man använder sig av i olika sociala sammanhang för att kunna tolka sin omvärld. En vuxen behöver skapa situationer för att språket ska kunna utvecklas.

En av förskollärarna i vår undersökning förklarar att hon använder sig av en språkutvecklande strategi där hon använder sig av dubletter genom att spegelvända rekvisita mot barnet. Strategin går ut på att man har exakt likadana föremål som barnet har framför sig. Det gör att barnet samtidigt ska kunna leka med föremålen och hänga med. Den sociokulturella teorin lyfter begreppet internalisering som Svensson (2009, s. 36) beskriver som att barn tidigt ska kunna hitta sambandet mellan ord och tillhörande objekt eftersom objektets egenskaper definierar ordets betydelse. Kopplingen som vi ser är att när förskolläraren benämner föremål samtidigt som hen förstärker ordet med funktionen som föremålet har. Exempelvis om man håller i en ko kan man förstärka kons funktion genom att samtidigt benämna kons läten, utseende och egenskaper. På så sätt kan barn koppla ihop sambandet mellan ordet ko och vad en ko innebär.

En förskollärare pratar om vikten av att göra barn delaktiga i samtalen genom att ge barnen många ord och hela meningar. Nilsson, Svensson och Basic (2023, s. 5) benämner att samtliga situationer i förskolan kan bidra till betydelsefulla samtal genom att förskollärare ställer frågor, använder längre meningar, namnger föremål och undvika att använda ett förenklat språk. Några av förskollärarna lyfter sång, rim och ramsor som är både lustfyllt och språkutvecklande. I likhet med Ehrlin (2012) som menar på att rim, rörelse, ramsor och andra musikaliska lekar är utvecklande för barns språkutvecklingen. Barnen får vid dessa sammanhang möjlighet att utveckla begreppsförståelse och uttal av ord som i sin tur ökar deras ordförråd. Som förskollärare stöttar man barnen i deras kommunikationsförsök, ger de grunderna och de rätta utmaningarna för att utvecklas vidare. Slutligen vill vi nämna att vårt resultat visar på att samtliga förskollärare använder sig av språkutvecklande redskap som polyglutt och att hälften av förskollärarna utgår ifrån två språkutvecklande metoder: SOKA och Biskopsmodellen. Ovannämnda språkutvecklande redskap och metoder används av förskollärarna för att öka deras kunskaper.

8.1.2 Möjligheter och utmaningar i arbete med flerspråkiga barns språkutveckling

En aspekt som framkommer och möjliggör för barns språkutveckling är att majoriteten av förskollärarna lyfter betydelsen av att arbeta inkluderande genom att lyfta olika språk och kulturer. Förskollärarna menar på att det genererar till att man kan växa tillsammans genom att acceptera varandras olikheter. Olika språk ses som en tillgång eftersom flerspråkiga barn sitter på mycket kunskap som i sin tur kan gynna hela barngruppen. I forskningen som studien vilar på beskriver Kultti (2012, s. 56) att flerspråkighet ses som en möjlighet för undervisningen och verksamheten. För barn som talar olika språk behöver förskollärarna erbjuda möjligheten till att barnen ska kunna utveckla sina språk och det måste synliggöras noggrant i undervisningssammanhang eftersom barns språkkunskaper kan variera.

Några av förskollärarna nämner att en avgörande resurs för verksamheten är när barn lär sig olika språk av varandra för att senare använda sig av dessa språkkunskaper i leksammanhang. Det genererar till trygghet och goda kompisrelationer. Kultti (2012, s.52), Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, s. 3) lyfter att förskollärare stöttar barn i hur dem kan använda språk som en resurs i leksituationer och på så sätt bli kunniga i olika språk. Det i sin tur leder till att det blir en tillgång för samtliga barns språkutveckling. En annan möjlighet som studiens resultat visat på är att en av förskollärarna nämner användandet av språkutvecklande strategier i leken som ger barnen chansen till att bli inspirerade för att våga testa nya kunskaper. De kunskaperna som barnen redan har kan utvecklas med nya kunskaper med stöd av andra pedagoger och på så sätt kan barn komma upp i sin proximala utvecklings zon. Likt Sandell Ring (2021, s. 50) och Kultti (2012, s. 29) beskrivs den proximala utvecklings zonen som bygger på stöttning ifrån kompetenta vuxna och barn. Teorin syftar till att barn behöver utmaningar i sitt lärande för att deras kognitiva utveckling ska stimuleras.

Vidare visar resultatet att majoriteten av förskollärarna ser flerspråkig personal som en stor tillgång i vardagssituationer och i undervisningssammanhang. Det i sin tur genererar till en trygghet och blir en viktig möjlighet för att underlätta kommunikationen i det språkutvecklande arbetet. Dessutom blir flerspråkiga pedagoger till stor hjälp speciellt under den första tiden innan barnet lärt sig svenska. Skans (2011, s. 129) framhäver att

förskollärarnas språkkunskaper har en avgörande del i det flerspråkiga arbetet genom att stötta och utveckla barns modersmål och det svenska språket.

Några av förskollärarna poängterar att pedagoger som behärskar barns modersmål kan läsa böcker och det blir en bro mellan barns modersmål samt det svenska språket. Vidare visar resultatet att några förskollärare beskriver att flerspråkiga pedagogers språkkunskaper kan gynna det sociala samspelet och kommunikationen med flerspråkiga barn. Ytterligare beskriver förskollärarna att flerspråkiga pedagoger kan förstå olika språkmelodier, tonhöjder och kroppsspråk. Det underlättar när man ska förstå barnets språk eftersom olika språk har unika uppbyggnader. Genom det kan flerspråkiga pedagoger lättare tyda och förklara språkets innebörd om de behärskar samma språk som barnet. Skans (2011, s. 129), Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, s. 11) understryker att flerspråkiga pedagoger är en stor tillgång i kommunikationen, har förståelse för barns modersmål och det svenska språket.

I sin forskning nämner Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, ss. 7-8) att det lätt kan bli en utmaning när pedagoger inte behärskar barns olika språk eftersom kommunikationen försvåras och det gör att barns behov inte tillgodoses fullt ut. Det blir svårare att tolka vad barnet vill uttrycka när förskollärarna inte förstår barnets olika språk. I likhet med vårt resultat hävdar majoriteten av förskollärarna att det kan bli utmanande när barn inte kan prata svenska och när förskollärarna inte behärskar barnets modersmål. Det som förskollärarna identifierar som en svårighet i ovannämnda sammanhang är att barn inte förstår rutiner eller vad som förväntas av de i förskolan. Om barnet inte förstår vad som förväntas av de har de svårare att tolka sammanhanget. Ytterligare en utmaning som förskollärarna nämner är att det kan vara svårt att stödja barns modersmål när barnet inte behärskar sitt modersmål tillräckligt bra. Även om förskolläraren kan barnets modersmål förutsätter det inte att barnet har så pass goda kunskaper i språket så att förskolläraren kan bidra till en språklig utveckling.

Resultatet visar att hälften av de intervjuade förskollärarna får en god kompetensutveckling på sina arbetsplatser. De har fått lära sig flera språkutvecklande strategier och det har gett alla pedagoger relevanta begrepp, litteratur samt forskning. Nilsson, Svensson och Basic (2023, s.11) påtalar att förskollärarna visar sina kunskaper och kompetenser genom att samspela med flerspråkiga barn. Förskollärarna behöver uppmärksamma utbildningssammanhang genom att skapa möjligheter för barn att lära sig nya termer. Det sker när barnen blir delaktiga i det dagliga umgänget. De resterande förskollärarna känner att de inte fått tillräckligt med möjligheter och kunskaper. Resultatet visar på att kompetensen är olika bland förskollärarna där spannet är stort mellan vissa av de. När pedagoger brister i sina kunskaper påverkar det flerspråkiga barns förutsättningar att utveckla sina språk eftersom förskollärarna inte har tillräckliga kunskaper kring strategier. I likhet med Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, s. 13) uttrycker pedagoger att de inte har tillräckliga kunskaper kring olika strategier för att kunna arbeta systematiskt på ett säkert och inkluderande sätt.

Förskollärarna i vår studie beskriver hur viktigt det är med tydliga, rika och inspirerande lärmiljöer för att barn ska kunna erbjudas flera olika kommunikationsmöjligheter. Förskollärarna i vår studie menar på att det minskar barns frustration om pedagoger arbetar språkutvecklande med hjälp av tydliga arbetssätt. Studiens respondenter anser att kommunikationssvårigheter kan bidra till konflikter i leksammanhang. Förskollärarna uttrycker en utmaning i leksituationer som kan uppstå när barn inte delar samma språk eller har samma språkliga erfarenheter i det svenska språket. Det i sin tur kan leda till frustrationer

hos barn eftersom de inte kan uttrycka sig fritt och det kan öka konflikter mellan barnen. Vi tycker att förskollärare behöver vara närvarande och delaktiga i leken för att hjälpa barn att hitta andra kommunikationssätt. Nilsson, Svensson och Basic (2023, s. 6) beskriver att flerspråkiga barn utvecklar sitt språk genom leken. När språket inte räcker till kan barn använda sin kropp genom att bita, slå eller putta. I dessa situationer behöver förskollärarna hjälpa till i kommunikationen genom att ge barnen ord och förklara vad som sker.

8.1.3 Samverkan med hemmet

I studiens resultat framgår det att de intervjuade förskollärarna upplever flera möjligheter kring samverkan med vårdnadshavarna i fråga om att främja barns språkutveckling. Den första möjligheten är att majoriteten av förskollärarna beskriver att det är viktigt med ett nära samarbete med vårdnadshavarna genom att fråga efter ord på barns språk. Därmed ökar förståelsen kring barnet och orden som förskollärarna lär sig kan de i sin tur använda i verksamheten med samtliga barn. Genom det skapas nyfikenhet och bidrar till en ökad förståelse för barnet. En god relation med vårdnadshavare som bygger på tillit är avgörande för att barnets välmående ska tillgodoses. Vidare syftar Skans (2011 s. 68) och Delblanc (2022, s. 27) till att förskollärarna tycker att ett gott samarbete med vårdnadshavarna skapar goda relationer och bidrar till möjligheter i barns språkinläring. Genom det bildas ett inkluderande synsätt som i sin tur genererar till trygghet. Förskollärarna anser att det ökar kvalitén i verksamheten utifrån språkliga och kulturella sammanhang.

Som en andra möjlighet nämns en viktig aspekt som stärker samverkan med vårdnadshavarna är att en av förskollärarna lyfter fram om att man ska uppmana vårdnadshavare till att bara prata sitt modersmål hemma. Vidare nämner förskolläraren att forskningen visar på dess positiva effekt. Den sammanställda forskningen i följande studie styrker det förskolläraren säger. Ehrlin (2012, s. 147) beskriver att pedagoger bör motivera vårdnadshavare till att prata sina modersmål hemma med sina barn. Det är intressant att förskolläraren kopplar in forskningen i sina resonemang eftersom det ökar trovärdigheten och resulterar i att vårdnadshavarna känner sig tryggare i att prata sina modersmål med sina barn.

En tredje möjlighet som studiens resultat presenterar är att några utav förskollärarna anser att det är viktigt att använda sig av flerspråkig personal. Man kan använda sig av deras kunskaper när man samverkar med vårdnadshavare vid möten, samtal eller vardagliga sammanhang. Vi anser att flerspråkig personal underlättar kommunikationen som i sin tur bidrar till en ökad trygghet hos vårdnadshavare. Samverkan kring barnet blir direkt och kan minska missförstånd. Det är en aspekt som framkommer i Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, s. 11) om att flerspråkiga pedagoger kan underlätta kommunikationen mellan vårdnadshavare och resterande pedagoger som inte behärskar samma språk.

I resultatet benämner en förskollärare att de använder sig av ett bokskåp där vårdnadshavare kan låna hem böcker på sitt modersmål eller på svenska för att läsa tillsammans med sitt barn. Det bidrar till ett samarbete och delaktighet där båda parter har en viktig roll i att stödja barnet i deras språkutveckling. Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019, ss. 9–10) nämner att förskollärarna använder sig av hallbibliotek som kan bidra till en god samverkan med vårdnadshavare eftersom de kan låna hem böcker på vilka språk de vill. Vidare lyfter Skans

(2011 s. 68) att det är betydelsefullt att pedagoger uppmuntrar vårdnadshavare att läsa böcker hemma. På så sätt kan vårdnadshavare vara delaktiga i förskolans verksamhet.

Majoriteten av förskollärarna använder sig av tolk vid behov när olika möten sker. Det skapar en bättre samverkan med hemmet eftersom vårdnadshavarna kan uttrycka sig fritt och på så sätt sker inga missförstånd. En förskollärare säger att hon använder sig av digitala verktyg och översättningsverktyg för att förtydliga vissa kommunikationssvårigheter. Vidare säger en annan förskollärare att hon använder sig av bilder och filmer i olika sammanhang för att vårdnadshavare lättare ska kunna förstå vad pedagoger vill kommunicera. Vi anser att det är viktigt att använda sig av olika digitala verktyg för att underlätta kommunikationen.

Vidare nämner några förskollärare hur de går till väga under den första inskolningsperioden. Resultatet menar på att förskollärarna försöker introducera förskolans verksamhet och varför de gör som de gör. Dessutom försöker de lära sig ord på barnets språk och kartlägga barns modersmål för att underlätta under inskolningsperioden. Ytterligare berör förskollärarna hur de strukturerar upp inskolningen för att underlätta samverkan med vårdnadshavare. Redan under inskolningsperioden presenteras samtliga språkutvecklande strategier för vårdnadshavarna. Genom det ser vi att man vill ge vårdnadshavare en inblick i hur man arbetar med flerspråkiga barns språkutveckling. Skans (2011, ss.67-68) skriver att förskollärare upplever att de tar stöd av vårdnadshavarnas kunskaper i deras modersmål genom att förskollärarna lär sig ord för att förstå barnet lättare.

Några förskollärare beskriver också utmaningar i samverkan med vårdnadshavarna. En utmaning uppstår när förskollärarna försöker kommunicera med vårdnadshavare. Förskollärarna upplever att kommunikationen försvåras när vårdnadshavare inte behärskar det svenska språket. Trots att vårdnadshavarna pratar i sina modersmål brukar förskollärarna svara på svenska och det anser förskollärarna hjälper till i kommunikationen. Det är viktigt att förstå varandra speciellt eftersom vårdnadshavarna lättare kan uttrycka sig fullt ut på sitt modersmål. Dessutom använder sig förskollärarna av TAKK, bildstöd och översättningsverktyg för att förstärka och underlätta kommunikationsförsöken. Ytterligare en utmaning som endast en av förskollärare har berört i vårt resultat är att vårdnadshavarna känner en oro kring sina barns språkutveckling på svenska när de har flera språk runt omkring sig. De vårdnadshavare som inte har svenska som första språk känner oro kring att barn på grund av det ska komma efter i sin generella språkutveckling. Därför vill vårdnadshavarna att barnet använder sig av sina modersmål hemma. Vidare visar vårt resultat att vårdnadshavarna undrar hur de kan stötta sina barn i deras språkutveckling.

8.2 METODDISKUSSION

Med hänsyn till studiens syfte valde vi att genomföra en kvalitativ studie med intervjuer som datamaterial. Vi valde därmed en datainsamlingsmetod som på ett bra sätt hjälpte oss att komma närmare förskollärarnas tankar om studiens specifika problemformulering. Genom det anser vi att vårt syfte och frågeställningar har blivit besvarade eftersom förskollärarna kunde ge oss detaljerade beskrivningar kring deras flerspråkiga arbete. Christoffersen & Johannessen (2015, s.83) menar på att kvalitativa intervjuer ger utförligare och naturligare svar från deltagarna eftersom personliga tankar och erfarenheter ges utrymme till i svaren. Genom att formulera intervjufrågor på ett tydligt sätt som motsvarade våra frågeställningar kunde vi samla relevant material att besvara dessa. En utmaning som uppkom var när vi

formulerade intervjufrågorna eftersom det var svårt att avgränsa och strukturera upp frågorna utifrån studiens syfte. Lantz (2013, s. 75) förklarar att det kan vara svårt att formulera intervjufrågor och att man först under intervjuens gång upptäcker frågornas brister. Med stöd och handledning samt tydlig uppdelning riktat mot våra frågeställningar kunde vi lättare formulera våra intervjufrågor. Christoffersen och Johannessen (2015, s.91) lyfter att frågorna behöver vara enkla och korta. När frågor formuleras med för svåra ord och är för långa ger det oftast inga bra svar. Vidare ska man undvika att formulera två frågor i en fråga. Dessutom nämner Löfgren (2022, s. 166) att det är viktigt med öppna och konkreta intervjufrågor eftersom det kan locka fram mer relevanta svar samtidigt som det inte begränsar svaren.

Ytterligare ett ställningstagande som vi behövde diskutera innan intervjuerna ägde rum var om vi skulle lämna ut intervjuguiden innan intervjuerna till deltagarna. Fördelar och nackdelar med det diskuterades mellan oss. Efter diskussionerna kom vi fram till att vi såg en fördel med att deltagarna skulle få intervjufrågorna innan intervjuerna ägde rum. Genom det kunde vi erbjuda de en möjlighet till att kunna förbereda sig, kunna reflektera över sitt arbete och få en chans till att skriva ner stödord innan intervjun påbörjades. I beslutet att skicka ut intervjuguiden i förväg reflekterade vi kring om det kunde bli en nackdel att göra det. Det bidrog till att vi kände en oro kring att deltagarna kanske kunde leta fram fakta i förväg eller diskutera innehållet med sina kollegor.

Vi kom överens om att inte bara anteckna under våra intervjuer eftersom vi inte ville missa några viktiga detaljer eller relevant information. Utifrån det spelades intervjuerna in och det upplevde vi som en stor fördel. Löfgren (2022, s. 166) och Kihlström (2021, s. 51) understryker att om man antecknar i stället för att använda sig av ett inspelningsverktyg kan man lätt tappa fokus om intervjun hela tiden behöver pausas. Därför blir det till en fördel om man väljer att spela in intervjun eftersom man kan gå tillbaka hur många gånger man vill. Efter de utförda intervjuerna skrev vi ner vad som skulle kunna förbättras till nästa tillfälle. När intervjuerna lyssnades igenom analyserade vi vår intervjuteknik och deltagande. Det gav oss de rätta förutsättningarna för att utvecklas vidare och bli trygga i rollen som forskare. Kihlström (2021, s. 51) nämner att när man lyssnar på konversationen under en intervju kan man lättare se över sin intervjumetodik.

Den största utmaningen i vår studie var att många av våra deltagare tackade nej till att delta i undersökningen. Anledningen till det var att många förskollärare hade svarat oss att de upplevde att deras kunskaper i ämnet inte var tillräckliga eller att de nekade sitt deltagande i vår studie på grund av tidsbrist. Förskollärarna kopplade sin tidsbrist till att de haft mycket bortfall av personal på sina arbetsplatser eller att de var upptagna med annat. Det resulterade i att vi fick ägna mycket tid åt att finna förskollärare som ville delta i vår undersökning. Löfgren (2022, s. 165) ser en fördel med att man kontaktar de intervjuade personerna i god tid eftersom förskollärare oftast arbetar i hektiska miljöer med ett pressat tempo. Ytterligare en utmaning som vi uppmärksammade i vår studie var att vi insåg i efterhand att vi borde startat med att kontakta intervjupersoner tidigare i processen. Processen krävde mycket tid delvis på grund av att det var svårt att hitta deltagare och resultatet av det blev att processen i arbetet bromsades.

8.3 DIDAKTISKA KONSEKVENSER

Det vi kommit fram till i vår undersökning är att förskollärare har olika mycket erfarenheter och kunskaper kring språkutvecklande strategier i sitt arbete med flerspråkiga barns språkutveckling. Majoriteten av förskollärarna belyser vikten av ett tryggt förhållningssätt som vi anser är betydelsefullt för att barnen ska kunna våga utforska och lära sig olika språk. Genom ett inkluderande förhållningssätt kan olika språk mötas, berika varandra och bidra till en ömsesidig förståelse. En god anknytning, närvaro samt ständig bekräftelse anser vi genererar till en grundtrygghet som i sin tur bidrar till utveckling och lärande hos barn. Förskollärarna i vår studie menar på att om barn ska kunna utvecklas i alla sina språk behöver dem vara aktiva och delaktiga i leken. En didaktisk konsekvens av det är att förskollärares närvaro i leken bidrar till att de kan stötta barn i deras samtal.

Vår forskning visar att majoriteten av förskollärarna använder sig av TAKK, bildstöd och ett tydligt kroppsspråk för att bidra till en större förståelse i kommunikationssituationer. En didaktisk konsekvens som vi ser är att dessa strategier bidrar till att samtliga barn ges möjligheter att kunna förstå och göra sig förstådda oberoende på deras språkliga förutsättningar.

Lärnmiljöerna är en avgörande faktor i barns språkutveckling som samtliga förskollärare lyfter i vårt resultat. Förskollärarna menar på att en god struktur som förstärks med tydliga, tillåtande och tillgängliga lärmiljöer skapar en helhetsbild. Det i sin tur anser vi genererar till att barn lättare kan avgöra vad som förväntas av de i olika sammanhang samt att barnen känner sig självständiga eftersom de lättare kan koppla ihop lärmiljöernas innebörd. Vidare belyser vårt resultat de pedagogiska verktygen SOKA, biskopsmodellen, böcker, sagoberättande, polyglutt, fysiska rekvisita, spegelvända material, sånger och ramsor. Vi anser att dessa språkutvecklande strategier ger flerspråkiga barn goda förutsättningar för att kunna utvecklas språkligt i alla sina språk. En didaktisk konsekvens av det blir att om barn får ta del av olika pedagogiska verktyg kan förskollärare identifiera vilken språkutvecklande strategi som passar barnets intresse och deras individuella språkliga nivå.

I vår studie har vi kunnat identifiera flera möjligheter som gynnar flerspråkiga barns språkutveckling. När barnen får uttrycka sig på fler olika sätt och på sina olika språk lyfter man barnens identitet och det bidrar till att de känner sig trygga i förskolan. En didaktisk konsekvens av det blir att undervisningen blir likvärdig när barns identitet uppmärksammas som i sin tur skapar en inkluderande miljö för samtliga barn. Dessutom visar vårt resultat på att barns olika språk samt kulturer ses som en tillgång i verksamheten. Vilket bidrar till att man kan växa tillsammans eftersom flerspråkiga barn bär på så mycket kunskap som alla människor kan gynnas av.

Vidare lyfter förskollärarna att de ser flerspråkiga pedagoger som en stor tillgång eftersom flerspråkiga pedagoger kan hjälpa till med kommunikationen som i sin tur underlättar det sociala samspelet. Dock kan det uppstå dilemman kring flerspråkiga pedagogers kunskaper i svenska som i sin tur kan leda till missförstånd eller att barn inte får tillräckligt goda kunskaper i det svenska språket. Vidare reflekterar vi kring att flerspråkiga pedagoger bär på en otrolig kunskap som behöver ses som en grundläggande tillgång till verksamheten. Det bidrar till en stor hjälp i arbetet med flerspråkiga barns språkutveckling. Dessutom lyfter förskollärarna att de har olika mycket kunskaper kring vilka språkutvecklande strategier som de ska använda sig av med flerspråkiga barn. En didaktisk konsekvens blir att förskollärares

kunskaper i flerspråkighet blir avgörande för undervisningens kvalitet och påverkar barns förutsättningar till ett likvärdigt lärande samt att alla deras språk utvecklas.

I studiens resultat lyfter förskollärarna vikten av en god samverkan och inkludering av vårdnadshavare som en avgörande tillgång i verksamheten. Genom det kan man ta vara på vårdnadshavarnas språkkunskaper för att på så sätt gynna flerspråkiga barns språkutveckling. Det bygger en stadig bro mellan förskolan och hemmet som i sin tur bidrar till en positiv effekt i det språkutvecklande arbetet. Vi anser att vårdnadshavare blir därför en viktig faktor för att barns språkutveckling ska stimuleras som i sin tur är en didaktisk konsekvens.

Dessutom lyfter studien att flerspråkiga pedagoger och tolk används under samtal där det är viktigt att vårdnadshavare ska kunna uttrycka sig och förstå sammanhanget samt få likvärdiga förutsättningar. Ytterligare en del som vår studie belyser är att det kan bli utmanande för förskollärarna vid möten med vårdnadshavare som inte behärskar det svenska språket tillräckligt bra. Det resulterar i att det blir svårt att kommunicera med de i vardagliga situationer som rör deras barn. Förskollärarna använder sig av digitala översättningsverktyg, kroppsspråk och bilder för att vårdnadshavarna ska känna sig delaktiga i sin barns vardag. Dock känner många flerspråkiga vårdnadshavare oro kring sina barns språkutveckling och det är en aspekt som behöver tas på allvar. Utifrån det som nämnts ovan blir en god samverkan med vårdnadshavarna en relevant didaktisk konsekvens. Eftersom samarbetat mellan förskolan och hemmet bidrar till att flerspråkiga barns alla språk får utvecklas.

8.3.1 Vidare forskning

Vi har reflekterat kring hur vår studie kan utvecklas vidare och bidra till ny forskning. Utifrån studiens helhet ser vi att det behövs vidare forskning kring konkreta språkutvecklande strategier. I vårt resultat ser vi att vår studie har bidragit med många nya slutsatser som kan gynna förskollärarna i deras dagliga arbete. Genom att uppmärksamma språkutvecklande strategier bidrar det till ökade kunskaper om hur man kan arbeta för att utveckla och stödja flerspråkiga barns samtliga språk. En annan aspekt som vi reflekterat kring är att eftersom vårt samhälle är mångkulturellt är det viktigt att flerspråkighet synliggörs mer i forskning, speciellt inom förskolan. Pedagoger som arbetar i förskolan behöver sträva efter att alla barn ska känna sig tillräckliga precis som de är. Pedagoger ska kunna se barnet med sina tankar, känslor och språkkunskaper trots att deras ord inte alltid räcker till. Utifrån det ställer vi oss frågan, hur kan vi som arbetar i förskolan tillsammans se och förstå hela flerspråkiga barnet och bidra till deras språkutveckling?

9. Källförteckning

- Björkdahl Ordell, S. (2021). Vad är det som styr vilka etiska regler som finns? I Dimenäs, J. (red.) *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Uppl.1:10. Stockholm: Liber. ss. 21-28.
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. Uppl. 1:8. Lund: Studentlitteratur.
- Delblanc, Å. (2022). *Pedagogiska möjligheter i mångfaldens förskola*. Diss. Växjö: Linné universitet. Linnaeus University Dissertations, No 431/2022.
[Omslag Åsa Delblanc.indd \(diva-portal.org\)](#)
- Ehrlin, A. (2012). *Att lära av och med varandra – En etnografisk studie av musik i förskolan i en flerspråkigmiljö*. Diss. Örebro: Örebro Universitet. Repro 09/2012.
[Microsoft Word - Avhandling mall B.doc \(diva-portal.org\)](#)
- Fredriksson, M. & Lindgren Eneflo, E. (2019). Man blir lite osäker på om man gör rätt – En studie om pedagogers arbete med flerspråkighet i förskolan. *Nordisk Barnehageforskning*, Vol. 18, No.2, 2019, ss. 1-15.
[FULLTEXT01.pdf \(diva-portal.org\)](#)
- Karlsson, R. (2021). Om att verifiera undersökningsresultat. I Dimenäs, J. (red.) *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Uppl.1:10. Stockholm: Liber. ss. 247–257.
- Kihlström, S. (2021). Att genomföra en intervju. I Dimenäs, J. (red.) *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Uppl.1:10. Stockholm: Liber. ss. 47-57.
- Kihlström, S. (2021). Fenomenografi som forskningsansats. I Dimenäs, J. (red.) *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Uppl.1:10. Stockholm: Liber. ss. 157-173.
- Kihlström, S. (2021). Uppsatsen - examensarbete. I Dimenäs, J. (red.) *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Uppl.1:10. Stockholm: Liber. ss. 226-241.
- Kultti, A. (2012). *Flerspråkiga barn i förskolan: Villkor för deltagande och lärande*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet. Gothenburg studies in educational sciences, 321.
[gupea_2077_29219_1.pdf](#)
- Kultti, A. & Harju-Luukkainen, H. (2017). Introduktion. I Harju-Luukkainen, H. & Kultti, A. (red.) *Undervisning i flerspråkig förskola*. Uppl. 1:2. Malmö: Gleerups. ss. 11-16.
- Lantz, A. (2013). *Intervjumethodik*. Uppl. 3:2. Lund: Studentlitteratur.
- Ljunggren, Å. (2013). *Erbjudande till kommunikation i en flerspråkig förskola*. Lic-avh. Malmö Studies in Educational Sciences Licentiate Dissertation Series 2013:30.
[Microsoft Word - af.docx \(diva-portal.org\)](#)

- Löfgren, H. (2022). Lärarberättelser från förskolan. I Löfdahl Hultman, A. & Ribaeus, K. (red.) *Förskollärarens metoder och vetenskapsteori*. Uppl. 2. Stockholm: Liber. ss. 161-171.
- Nilsson, C., Svensson, A. & Basic, G. (2023). Pre-school teachers' professional identity and multilingual children: An interactionist analysis of pre-school teachers' practical work with multilingual children's language development. *Cogent Education*, 10(1): 2194223, DOI: 10.1080/2331186X.2023.2194223.
[Pre-school teachers' professional identity and multilingual children: An interactionist analysis of pre-school teachers' practical work with multilingual children's language development \(tandfonline.com\)](https://doi.org/10.1080/2331186X.2023.2194223)
- Norling, M. (2019). En studie om hur förskollärare och lärare resonerar om undervisningens innehåll i relation till barns språk-, läs- och skrivutveckling i förskola och förskoleklass. *Nordisk Barnehageforskning*, Vol. 18, No.4, 2019, ss. 1-16.
[kristihh,+norling_18-4_270619.pdf](#)
- Pihlgren, A. (2017). *Undervisning i förskolan - att skapa lärande undervisningsmiljöer*. Uppl. 1:4. Stockholm: Natur och kultur.
- Roos, C. (2022). Att berätta om små barn – minietnografi. I Löfdahl Hultman, A. & Ribaeus, K. (red.) *Förskollärarens metoder och vetenskapsteori*. Uppl. 2. Stockholm: Liber. ss. 110-121.
- Sandell Ring, A. (2021). *Mångfaldens förskola - Flerspråkighet, omsorg och undervisning*. Uppl. 1:4. Lund: Studentlitteratur.
- Skans, A. (2011). *En flerspråkig förskolas didaktik i praktiken*. Lic-avh. Malmö Studies in Educational Sciences Licentiate Dissertation Series 2011:16.
[Microsoft Word - En flerspråkig3 SG.docx \(diva-portal.org\)](#)
- Skolinspektionen. (2017). *Förskolans arbete med flerspråkiga barns språkutveckling*. Diarienummer: 400-2015:7428.
<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2017/forskolans-arbete-med-flersprakiga-barns-sprakutveckling/rapport-forskolans-arbete-med-flersprakiga-barns-sprakutveckling-uppdaterad-version.pdf>
- Skolverket. (2018). *Läroplanen för förskolan: Lpfö18*. Stockholm: Skolverket.
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d5aa/1553968116077/pdf4001.pdf>
- Svensson, A-K. (2009). *Barnet, språket och miljön*. Uppl. 2:8. Lund: Studentlitteratur.
- Svensson, A-K. (2012). Med alla barn i fokus – om förskolans roll i flerspråkiga barns språkutveckling. *Paideia* (4), ss. 29-27.
[FULLTEXT01.pdf \(diva-portal.org\)](#)
- Thornberg, R. & Fejes, A. (2020). Kvalitet och generaliserbarhet kvalitativa studier. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. Uppl. 3:2. Stockholm: Liber. ss. 273-295.

Thornberg, R. & Forslund Frykedal, K. (2020). Grundad teori. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. Uppl. 3:2. Stockholm: Liber. ss. 44-71.

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
[God forskningssed \(vr.se\)](#)

Wiggins, S. & Eriksson Barajas, K. (2020). Diskursiv psykologi. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. Uppl. 3:2. Stockholm: Liber. ss. 116-131.

Ødegaard, E. (2017). Berättande didaktik i en flerspråkig förskola. I Harju-Luukkainen, H. & Kultti, A. (red.) *Undervisning i flerspråkig förskola*. Uppl. 1:2. Malmö: Gleerups. ss. 55-68.

Bilaga 1

HÖGSKOLAN
I BORÅS

Informationsbrev

Datum: 24-02-28

Till samtliga deltagare

Vi heter Lovisa Edlund och Paulina Rauda Cruz och studerar vår åttonde och sista termin till förskollärare vid Akademien för bibliotek, information, pedagogik och IT på Högskolan i Borås. Under sista terminen ska vi studenter genomföra ett examensarbete där ett valt område skall undersökas. Vi har valt att fokusera på förskollärares språkutvecklande strategier utifrån ett flerspråkigt perspektiv. Vi kommer att intervjua totalt sex förskollärare på olika förskolor.

Det är viktigt att ni som deltagare vet att vi i vår undersökning utgår ifrån de grundläggande forskningsetiska principerna. Det innebär följande:

- Alla uppgifter i undersökningen kommer att behandlas med största varsamhet, så att inga obehöriga kan ta del av dem.
- De uppgifter som framkommit i undersökningen används enbart för denna undersöknings syfte.
- Alla uppgifter kring deltagarna i undersökningen kommer att vara konfidentiella. Fiktiva namn på förskollärare och förskola används så att allas identiteter skyddas.
- Undersökningen är frivillig och det går när som helst att avbryta deltagandet.

För att kunna genomföra undersökningen behövs deltagarnas samtycke. Vi ber er därför fylla i blanketten som följer med denna information och därefter lämna den till oss.

Om ni har frågor och funderingar kring undersökningen kan ni nå oss på:

Paulina Rauda Cruz - sXXXXXXXX@student.hb.se

Lovisa Edlund - sXXXXXXXX@student.hb.se

Med vänliga hälsningar,

Lovisa Edlund och Paulina Rauda Cruz

Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig

Som en del av kursen 11FB75 Examensarbete; Att utforska pedagogiskt arbete för pedagogiskt verksamma i förskolan vid Högskolan i Borås utför vi en studie med syftet att studera närmare kring hur förskollärare beskriver språkutvecklande strategier samt vilka möjligheter och utmaningar förskollärare möter i arbetet med flerspråkiga barn.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för behandlingen, som sker med stöd av artikel 6.1 (a) i dataskyddsförordningen (samtycke). Uppgifterna kommer att användas av oss samt vara tillgängliga för lärarna på den aktuella kursen och centrala administratörer vid högskolan. Uppgifterna kan dock vara att betrakta som allmänna handlingar som kan komma att lämnas ut i det fall någon begär det i enlighet med offentlighetsprincipen.

Uppgifterna kommer att lagras inom EU/EES eller tredje land som EU-kommissionen beslutat har en skyddsnivå som är adekvat, dvs. tillräckligt hög enligt dataskyddsförordningen. Uppgifterna kommer att raderas när de inte längre är nödvändiga.

Resultatet av studien kommer att sammanställas i aidentifierad form och presenteras så att inga uppgifter kan spåras till dig.

Du bestämmer själv om du vill delta i studien. Det är helt frivilligt att lämna samtycke, och du kan när som helst ta tillbaka ett lämnat samtycke. Dina uppgifter kommer då inte att användas mera. På grund av lagkrav kan högskolan dock vara förhindrade att omedelbart ta bort uppgifterna.

Jag samtycker till att uppgifter om mig samlas in och behandlas enligt ovan.

Underskrift

Namnförtydligande

Ort och datum

Bilaga 3

INTERVJUGUIDE

1. Hur länge har du arbetat som förskollärare?
2. Hur många barn är det i din barngrupp?
3. Hur många av dessa barn är flerspråkiga?
4. Kan du berätta vilka strategier du använder för att stödja flerspråkiga barns språkutveckling? Kan du vidareutveckla.
5. Skulle du kunna ge exempel på vilka material eller pedagogiska verktyg ni använder er av?
6. På vilket sätt utformar du lärmiljöer för att stötta flerspråkiga barn i deras språkutveckling?
7. Hur arbetar du med lärmiljöer för att stödja barns språkutveckling?
8. Vilka strategier upplever du behövs för att uppmuntra flerspråkighet i din barngrupp?
9. Varför ser du dessa strategier som språkutvecklande?
10. Kan du ge exempel på hur flerspråkighet kan vara en resurs i din barngrupp?
11. Upplever du att det finns utmaningar i arbetet med flerspråkiga barns språkutveckling? Kan du utveckla? På vilket sätt?
12. Har du några tankar kring vilka möjligheter arbetet med flerspråkiga barn kan gynna alla barns språkutveckling?
13. Har du några tankar kring hur flerspråkiga pedagoger kan öppna upp för möjligheter i arbetet med barns språkutveckling?
14. I vilka sammanhang kan det bli en tillgång för din barngrupp?
15. Får du möjlighet till kompetensutveckling kring flerspråkiga strategier i förskolan? Om ja, kan du vidareutveckla. Om nej, vad behöver du för att öka dina kunskaper?
16. Kan du berätta hur samverkan ser ut med flerspråkiga vårdnadshavare i din barngrupp? Ge exempel på vilka möjligheter det ger?

HÖGSKOLAN
I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post:
registrator@hb.se · Webb: www.hb.se